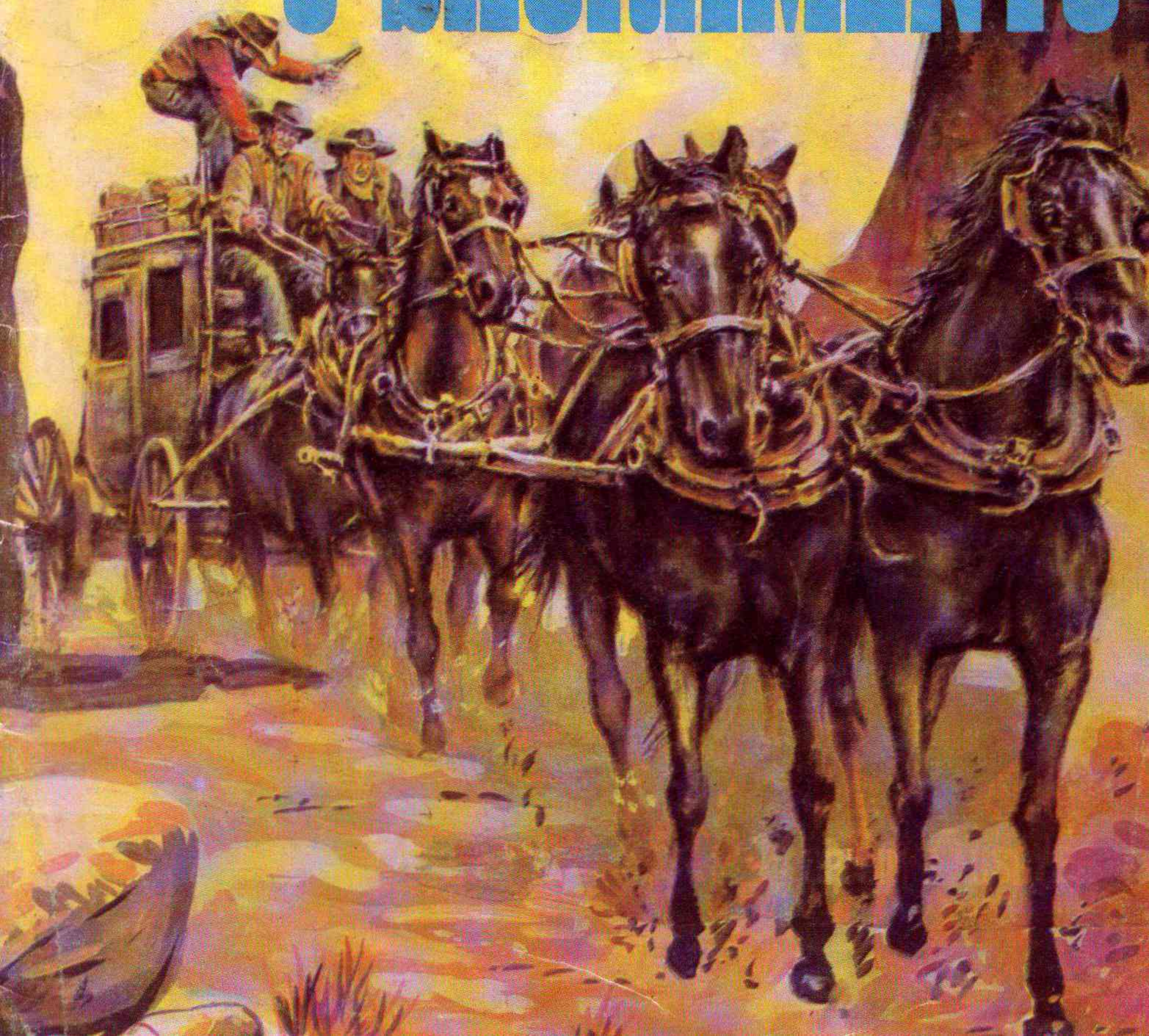

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 150d broj 670

PAKLENSKA VOŽNJA U SACRAMENTO

John Gray:

**PAKLENSKA
VOŽNJA U
SACRAMENTO**

Glavni i odgovorni urednik

MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač: SOUR »Vjesnik« (predsjednik Poslovnog odbora **Vjekoslav Koprivnjak**)
– RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol. o. – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o. (v. d. direktora **Božidar Radman**).

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR »Vjesnik«, n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o., OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije »Romani i stripovi«: **dr Ivan Krtalić**

Uredivački kolegij: **Ivica Bartolić** (graf. ur.), **Berislav Grabušnik** (graf. ur.), **Marija Jurela** (biblioteke »Super strip« i »Trag«), **Pavle Lugarić** (zamjenik gl. i odg. ur.), **Milivoj Pašček**, **Ana Župan** (ljubavni roman).

Redakcija: **Sonja Dunduš** (daktilograf), **Ana Hrastović** (novinar), **Zdenka Jočić-Beck** (redaktor), **Pero Kvesić** (novinar), **Igor Mandić** (novinar), **Branka Ožegić** (teh. sur.), **Hrvoje Prčić** (novinar).

Tajništvo: **Sanja Popović** (tajnik), **Biserka Pupavac** (pomoćnik gl. urednika za ekonomske poslove).

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 670

JOHN GRAY: **PAKLENSKA VOŽNJA U SACRAMENTO**

Naslov originala:

HÖLLENFAHRT NACH SACRAMENTO

Recenzija: Nedjeljka Paravic

Copyright: Mayer Press

Prijevod: Julije Knežević

LASO 670 izlazi 15. 8. 1986.

I

Dohvati dragunski kolt model br. 1, kalibra 44, provjeri punjenja i kapsle na pistonima i s nekoliko zahvata zavije kundak na držak, tako da se revolver pretvorio u kratkocijevni karabin.

Zatim klekne na ravni krov saluna i iskoristi visoko lažno pročelje od dasaka kao zaklon. Još jednom provjeri oružje podigavši ga o rame. Potom ispravi vijčano učvršćenje kundaka i podigne nišan.

Nabije šešir dublje na čelo da bi bio sasvim siguran da ga sunce neće zaslijepiti u odlučnom trenutku.

Nije brinuo za ljude na ulici ispod svog položaj. Tu su se kotrljali deseci teretnih kola. Kopači zlata s mulama natovarenim alatom i opremom kretali su se polagano k svojim nalazištima. Jahači su usmjerili konje k središtu grada, a mnogi su pješaci žurili daščanim nogostupima.

— Vidiš li ih? — zapita drugi čovjek iza onoga s revolverskim karabinom.

* Draguni — pješadija na konjima koja se uglavnom borila pješke (op. ur.)

— Mislim da ih vidim.

— Ne smiješ ih zamijeniti.

Onaj drugi prinese dalekozor na oči. Klekne iza prvoga, zatim reče:

— Vidim ih sasvim dobro. Nalaze se iza trećega prozora slijeva.

— Vidio sam ih — gotovo ljutito će prvi.

— Onaj sa zvijezdom nije tako važan, imat ćemo ga i kasnije — reče čovjek s dalekozorom. Najprije onog drugog. Jesi li razumio?

Nasuprot salunu nalazio se hotel. Bio je to najveći hotel San Josea. Bila je to jedna od rijetkih kuća, na kojima su prozorska stakla bila uvijek čista. Sjala su poput kristala na jutarnjem suncu.

Onaj sa revolverskim karabinom ugleda iza prozora dvije prilike, dva muškarca. Jedan je bio zbijen i širokih ramena. Na sebi je imao tamno odijelo, a na grudima neku oznaku srebrnog sjaja, nalik na grb.

Drugi je bio mršav. Djelovao je pomalo nespretno. Sjedio je na rubu postelje, dok mu je onaj zbijeni nešto govorio. Odjednom ustane i pride k prozoru.

– Sada! – reče onaj s dalekozorom.

Onaj s puškom je već povukao o tponac.

Praskanje hitaca nadglasi buku glavne ulice. Čovjek se još više skupi iza lažne fasade. Odmah napne kokot i nastavi paljbu.

Prvo tane razbije prozorsko staklo. Čovjek na prozoru nestane iza mreže pukotina što su prozor učinile neprozirnim. Drugo tane sasvim razbije prozor. Krhotine zakiše djelimice u prostoriju, djelimice na krov trijema. Čovjek s prozora je nestao. Nije se moglo razabrati je li pogoden ili nije.

– Prokletstvo... pucaj već jednom! – poviče čovjek s dalekozorom.

Onaj drugi je pucao dalje. Teški je revolver potrzavao. Strijelac zapazi čovjeka sa značkom kako žuri kroz sobu iza razbijenoga prozora. Zapuca, no čovjek nestane u mrtvom kutu ispod prozora.

– Do vraga, sve si upropastio! – Čovjek s dalekozorom se okrene. – Moramo trenutačno nestati.

Na ulici su sada zastali mnogi pješaci. Nekoliko jahača potjera svoje konje i nestane iz vatrene linije, a drugi se bace u zaklon.

– Vjerujem da sam ga pogodio. – Strijelac se sagne i pohita ravnim krovom.

– Nisam to vidio.

– Od prvoga trena nisam imao povjerenje u taj prokleti revolver – reče strijelac. Da sam imao sharps, sada bismo bili sigurni. Ali vi ste htjeli da ispalim nekoliko hitaca. S pra-

vom bi mi puškom bio dovoljan samo jedan hitac.

Iza njih zapraska. Jedno tane udari u lažnu fasadu, zatim prozuji iznad glava oba čovjeka. Bace se potrbuške na krov, potom otpužu na sve četiri k ljestvama, kojima su se popeli.

Čovjek s dalekozorom je bio prvi, strijelac drugi. Gotovo se svale niz prečke, sruše ljestve i pohitaju dvorištem. S prednje su strane zgrade još praskali hici. Šerif je klečao među krhotinama stakla. Uvukao je glavu dok je teška olovna tanad bubnjala po zidu i derala tapete.

– Je li sve u redu? – Zabrinuto pogleda prema mršavom čovjeku, kojega je sam povukao na pod. Čovjek je blijed poput plahte ležao gotovo nepomično, na grubim daskama i zaprepasteno zurio u šerifa. Istina, pokretao je usne, ali s njih nisu silazile riječi. Naprosto nije mogao govoriti. Samo kimne.

Hici su odjekivali prostorijom. Sa stropa su se otkidali iverci drva.

Šerif podigne glavu. Šešir je odbacio na pod. U ruci je držao revolver. Na suprotnoj strani ulice zapazi sijevanje.

– Nalaze se na krovu saluna – reče šerif.

Jedno rame udari tik iznad njega u okvir prozora. Uz neki neugodni šum, drvo se odlomi.

Šerif se opet sagne, zatim se naglo pridigne i zapuca u šmjeru krova saluna. Nije se osvrtao na viku ispod hotelskog prozora. Zapazi kako njegova tanad udara u lažno pročelje, ruje po ravnom krovu.

Takoder zapazi onu dvojicu kako su se duboko sagnuli i potrčali krovom.

Unatoč tome, šerif ostane u zaklonu. Nabije bubanj svog kolta. Potom opet izviri. Napo-
lju je sada vladao mir. Šerif po-
gleda krovove kuća na suprot-
noj strani ulice.

Sa stuba što su vodile na prvi
kat začuje brze korake. Po hod-
niku je nešto bubnjalo. Netko
žestoko tresne o vrata.

– Što se dogodilo? Je li sve
u redu?

Šerif se uspravi i reče:

– Sve je prošlo u tren oka,
Landone. Morali biste se navik-
nuti da trenutačno uvučete gla-
vu pošto zapraska.

Pođe k vratima. Otvarajući ih,
još je držao kolt u ruci. Bio je to
vratar. Razrogačenim je očima
zurio u službenika.

– Bit će vam potreban neki
obrotnik – reče šerif.

– Je li tko povrijeđen?

– Nije.

– Kada... zamuca vratar, za-
tim drugačije postavi rečenicu:

– Mislim... koliko dugo...

– Otputovat ćemo još veče-
ras – reče šerif. – Bez brige!
Tu se zasigurno neće više ništa
dogoditi.

Zatvori vrata vrataru pred
nosom i okrene se.

Onaj drugi čovjek ustane.
Otrese krhotine i iverke s odje-
će i sjedne na postelju.

– Ne mogu to izdržati – re-
če.

– Besmislica, Landone! Sti-
gao sam ovamo zato da biste
zdravi i čitavi došli u Sacra-
mento. Tako će i biti, ostanem li
živ! Zar ste možda mislili da će
hvaćanje ukoštac s Barlowom
Chisumom nalikovati na šet-
nju?

– Pa on ne može ni znati da
postoje svjedoci njegovih lažnih

ubilješki u zemljišne knjige u
Sacramentu.

– Barlow Chisum zna sve, vi-
di sve i čuje sve! reče šerif. To
mu je jaka strana. U zemlji po-
put Kalifornije, gdje se sve guž-
va uzduž i poprijeko, dobra su
obavještenja vrednija od goto-
voga novca.

– U tom slučaju nećemo ni-
kada stići u Sacramento.

– Chisum je opasan – reče
šerif. Ali ipak nije svemoguć! Iz-
vuče srebrnu uru i pogleda na
nju. – Krećemo za nepuni sat.
Do tada će nas njegovi vuci za-
cijelo ostaviti u miru.

– Ali put do Sacramenta...

– Nećemo biti sami – reče
šerif. – Vi ćete, Landone, pred
sudom u Sacramento dati iskaz
i time ćemo srediti Chisuma.
Prevario je desetke sitnih kopa-
ča zlata za njihovu zemlju i pri-
nose od rudnika. Po gradovima
je pravio goleme poslove, na
prijevarni je način prigrabio
najvažnije čestice. Unajmio je
cijele bande i lopuža i skitnica.
No dosad mu ništa nismo mogli
dokazati. – Šerif posegne za
malom, naupadljivom kožna-
tom torbom. Tu imamo doku-
mente, za koje je Chisum vjero-
vao da se nikada neće pojavi-
ti... dokazuju prijevaru i krivo-
tvorenja kojima je Chisum pri-
svojio najvažnije čestice zemlje.
Imamo vas, Landone, kao svje-
doka. Chimusovoj igri dolazi
kraj. Posve je razumljivo da se
brani. Ali već je izgubio... Više
se uopće ne morate bojati.

– Ali ja se ipak bojim – reče
Landon.

– Barlow Chisum također! –
reče šerif. Pođe k razbijenom
prozoru i pogleda na ulicu. Pje-
šački i kolni promet je opet živ-

nuo kao da se ništa nije dogodilo.

— Preznojava krv i vodu, jer zna da će mu uskoro postati gusto. — Okrene se. — Sada moramo poći!

Čvršće dohvati torbu i pode k vratima. Webb Landon se također uspravi. Kretao se ponešto nespretno i nesigurno. Kada je šerif napustio prostoriju, držao se sasvim blizu službeniku.

Šerif je imao oštro, kao u drvu izdubljeno lice. Nije pokazivao što misli i osjeća. Radije bi si odgrizao jezik nego da Landonu prizna da se također boji.

Zakrabuljeni se razbojnik pojavi na nepune tri milje ispred San Josea iz nekog isušenog potoka nadomak glavnoj cesti. Kočija se spuštala s planine u nizinu. Vozač je nešto smanjio brzinu. Pokraj njega se pratitelj pridržavao za visoko sjedalo. Bio je to neki žilavi, sitni čovjek, suncem opaljene puti. Imao je u sebi nešto indijansko. Na glavi je imao sombrero, što ga je nabio duboko na čelo. Preko koljena je položio dvocijevnu sačmaricu.

Cesta je bila loša. Kočija se naginjala, kotači su škripali i unatoč kožnatom ovjesu koji je morao prigušiti i najžešće udarce, putnici su se neprestano drmusali.

— Stooooj! — poviče zakrabuljeni čovjek. Ispali hitac. Vozač odmah privuče uzde i zaustavi zapregu. Podigne ruke, a pratitelj ostane nepokretno sjediti.

— Ti, tamo! — poviče zakrabuljeni. — Diži šape! — Žustro se približi. Bio je to momak oničeg rasta i zakrivljenih nogu. Krabulja se sastojala od komada jutene vreće s rupama za

usta, nos i oči. Mahne revolverom. — Svi izidite: Dobacite mi poštanski sanduk s boka!

— Dakako — reče pratitelj. Nagne se naprijed i razriješi uže crvenog poštanskog sanduka.

Čim se uspravio, prasne...

Nalet taneta odbaci zakrabuljenoga prema natrag. Zanjše se, zaglavinja i s krikom padne na rub ceste. Revolver mu je već prije ispao iz ruke.

Ležao je na leđima poput velikoga kukca i zurio u pratitelja, koji je držao u ruci kratkocijevni džepni kolt*. Iz cijevi se još povijao dim.

Jutena je krabulja pridavala njegovom licu nešto neljudsko, no oči su mu izražavale goli strah. Rana na desnom boku je crveno obojila tkaninu.

— Moraš još mnogo štošta naučiti, prijatelju — reče mu pratitelj. — Prije nego što još jednom pokušaš, morao bi malo vježbat!

— Iskrvarit ću! — jadao se zakrabuljeni. Pokušao se uspraviti, ali s bolnim krikom padne u prašinu.

— Ovo ti je pouka. — Pratitelj spusti oružje, no razbojnik trenutačno posegne za svojim.

Čovjek na boku odmah zapuca. Bio je to brzi hitac, ali tane pogodi razbojnikov revolver. Oružje odleti uvis. Drvene korice drška se raspadnu, a okvir se savije.

— Možeš zahvaliti nebesima što sam danas milostiv. — Pratitelj mljacne jezikom.

Vozač opet dohvati uzde i reče:

— Nećemo li momka uzeti sa sobom?

– Čemu? Imat će dovoljno posla s time da okrpi rupu u svom krznu.

– Ta ne možete me naprosto ostaviti! – potuži se razbojnik.

– Crknut ću ovdje...

– A što bi ti s nama uradio da si slučajno pogodio kojega od nas? – reče pratitelj i zavalio se na boku.

Razbojnik gnjevno prokune. Kočija se pokrene. Vozač pucne bičem i reče:

– Taj će štakor idući puta opet pokušati.

– Neće tako skoro – uzvрати pratitelj.

– Idući će put možda započeti drugačije: Najprije će zapucati da nitko ne bi imao priliku da puca u njega.

– Na svim glavnim cestama u Kaliforniji postoji po jedna skitnica na svakoj milji.

Kočija se opet zaljulja i pratitelj se gotovo grčevito uhvati za naslon za ruku. – Kad bismo ustrijelili svakoga koji jednom u životu pokuša zaustaviti kočiju, zemlja bi bila prepuna grobova. A kad bismo ih sve pozatvarali, morali bismo izgraditi više zatvora nego stambenih zgrada.

– Možda ćeš to jednom okajati, Jime. – Vozač se usredotoči na cestu i zapregu. Kočija se paklenskim tempom spuštala u neku dolinu. U daljini su se počeli pojavljivati krovovi San Josea.

* * *

Pošto je napustila kuću, strah joj je dobrano stegao grlo. Bila je duboko uvjerena da će odmah začuti njegov glas, taj karakteristični oštri glas naviknut na izdavanje zapovijedi, glas

koji ne trpi suprotstavljanje. Pozove li sada, sve će biti svršeno.

Ali nije pozvao. Nitko je nije otkrio.

Kuća se nalazila gotovo u središtu San Josea, no Barlow Chisum je umio za sebe osigurati oveći komad zemlje s mnogim stablima i šipražjem što ga je štitilo od ceste, kao i od susjeda. Nitko ga nije mogao vidjeti.

Zbog toga ni nju nitko nije vidio. Čim je nestala u vrtu s gustim raslinjem, iz kuće je nitko nije vidio. Unatoč tome nije se osjećala sigurnom, čak ni onda kad se našla na cesti.

Esmeralda se trudila da korača što mirnije i uspravnije. Spustila se cestom i skrenula u pokrajnju ulicu. Već je dugo razmišljala o svom naumu, razglobila je i najmanje sitnice, odredila smjerove kojima će se kretati. Temeljito je razmislila o svemu. Pošto je jutros ustala i odlučila se na pokušaj, nije računala s time da će sve biti tako lako. I upravo je zbog toga bila tako nesigurna.

Na sebi je imala jednostavnu i neupadljivu putnu haljinu. U skladu s meksikanskim običajem, na šešir je pričvrstila velo što joj je prekrivalo lice. U kožnatoj je torbi ponijela ono najnužnije.

Barlow Chisum nije ni slutio da ga žena već odavna namjerava napustiti. Bio je isuviše zaokupljen poslovima koji se Esmeraldi nisu svidali, ali on na to nije obraćao pažnju. Sve je to sada bilo iza nje. Nitko nije izišao da bi je zaustavio, odveo natrag. Pred njom se već pojavila glavna ulica. Zaputi se u Agenciju kontinentalne poštanske linije.

Bila je sretna zbog toga što nije susrela nikog poznatog. Nitko je nije nagovorio. Uđe u čekaonicu Agencije i zastane ispred šaltera, za kojim je radio neki debeli službenik sa zelenim zaslonom iznad očiju.

– Kada polazi sljedeća kočija? – zapita ga Esmeralda.

– Za pola sata polazi jedna u Sacramento.

– Željela bih kartu.

– Imate li prtljagu?

– Samo putnu torbu.

– To je uključeno u cijenu.

Čovjek se nagne nad svoj stol i ispuni zeleni papir. Esmeralda Chisum plati. Zatim se ogleda: Čekaonica je bila gotovo prazna. Pokraj vratiju su stajala dva muškarca u čudnovato ukočenom stavu. Jedan je bio podebeo i snažan, s oznakom šerifa na haljetku, drugi je bio mršav i blijed. Budući da ih nije poznala, ravnodušno se okrene. Pride k prozoru i počne promatrati ulicu.

Zapita se je li postupila ispravno. Još se mogla vratiti, ali nije htjela. Naprotiv: imala je osjećaj da slobodnije diše otkako je napustila kuću. Barlow Chisum je nekoć bio dobar čovjek. Zatim ga je spopala neka pohlepa za moći i bogatstvom koja je razorno djelovala na sve u njegovoj blizini. Izmijenio se na način koji je Esmeraldi ulijevao strah: nije više zazirao ni od če-

ga, postao je čovjek čak i zloban, pa i prema njoj. Bojala se ljudi, s kojima je on bio u dodiru i sasvim je točno znala da se bavi protuzakornim i opasnim stvarima. No prije svega je osjetila da mu više ništa ne znači, da je on vara na upravo ponižavajući način. Za njega je ona bila još samo stavka na popisu imovine, i to ne neke osobite vrijednosti. Već je odavna znala da će biti najbolje da nestane prije nego što upadne u vrtlog koji će je povući sa sobom.

Njezina razmišljanja odjednom prekine kočija što se pojavila iza ugla i umjerenim se tempom kretala u smjeru stanice. Konji su bili umorni i prašnjavi, upravo kao i ljudi na visokom boku.

Službenik iz šaltera se pokrene. Požuri kroz stražnja vrata, a nešto kasnije iz staje iza Agencije izvedu novu zapregu. Kočija stigne pred zgradu i zaustavi se uz škripu kočnica.

Esmeralda zapazi kako se žilavi i suncem opaljeni čovjek pokraj vozača uspravio i gotovo nemirnim pokretom odložio dvocijevku na krov kočije. Protegne se i side preko prednjeg kotača.

– Je li bilo teškoća? – zapita službenik.

– Ne više nego obično – reče pratitelj.

Neki podeblji čovjek u crnom odijelu i s prašnjavim cilindrom na glavi izide iz kočije. Znojio se. Poravna cilindar i prihvati torbu što mu ju je s krovova pružio vozač.

– Doživjeli smo prepad, upravo tako!

– reče i ogorčeno se ogleda.

Džepni kolt – Colt Pocket revolver, kalibar .22, nema nikakve veze s pištoljem nazivanim No 3 Colt Derringer, koji se pojavio 1875. godine. Ovaj potonji je kalibra .41 (10.4 mm) i ispaljuje samo jedan metak. Prema tome nije revolver. Oba pištolja imaju istu namjenu da budu sakriveni u džepu ili u intimnom rublju neke «dame» (op. ur.).

– Dobro ste čuli, gospodo, prepad! Umalo što nas sve nis poubijali. To je skandal! Čovjek više ne može biti siguran u kočiji ni usred bijela dana! Sretan sam što izlazim...

Žustro se udalji.

– Nije baš tako strašno. – Pratitelj odmahne. – Neka je sitna skitnica pokušala pribaviti novac za večeru. – Uđe u Agenciju.

Osjećajući nesigurnost, Esmeralda je slušala taj razgovor. Dosad je samo čula za prepade na cestama izvan San Josea. No ovo je bila stvarnost koja nema veze s novinskim pričama što se prepričavaju: slušajući ih, čovjeku prolaze srsi preko leđa.

Pogleda pratitelja. I ranije je takve ljude vidala izdaleka. Ponovno se zapita ne bi li bilo bolje da se vrati. Možda je ipak lakše podnijeti život s Barlowom Chisumom nego izložiti se nepotrebnim opasnostima?

Začuje grube glasove vozača i konjušara koji su opremali konje.

Da ipak ostane? Ako se sada vrati, nikada se neće riješiti Barlowa. A znala je da će jednom propasti i povući je sa sobom. U to više nije sumnjala. Dohvati torbu, napusti zgradu i pride kočiji.

Vozač je stajao pokraj kola. Otvori joj vrata i pomogne joj da uđe. Zatim dohvati njezinu torbu i pruži je mladiću koji je na krovu učvrstio prtljagu.

Kočija trzne. Esmeralda nije gotovo ni opazila dva putnika u unutrašnjosti kočije. Bio je to neki mršavi i blijedi čovjek i žena odjevena u crno, koja je promatrala Esmeraldu ispitujućim pogledom.

Sjedala su imala jastuke, no ipak su joj se učinila tvrdima. Sve je vonjalo na kožu, dim, znoj i prašinu.

– Grozan način putovanja! – odjednom će žena. – Kamo putujete, draga?

– U Sacramento.

– Esmeralda ni ne pogleda ženu i time joj jasno pokaže da ne želi razgovarati. Njezina se nada ostvarila: sve ostane mirno.

Šerif i onaj drugi čvojek napuste stanicu. Šerif je imao mali kovčeg. Nije ga pružio na krov, već ga je zadržao. Uđe iza mršavog pratitelja.

Esmeralda zapazi izmjenu vozača. Neki snažni čovjek voljske vratine napusti stanicu, pozdravi pratitelja, zatim nabije golemi šešir na glavu. Odgrize komad duhana za žvakanje i počne ga žvakati upornošću mule.

– Cesta do Sacramenta se navodno posljednjih dana smirila – reče pratitelju. – Otkako su izišli vigilanti i zanjihali omče na granama, skitnice su postale oprezniji. Kod Stocktona su bili najžešći. Grobari ih nisu mogli sustići. Jednog ćemo se dana riješiti tog ološa.

– Uvijek dolaze novi... – promrsi pratitelj. Okrene se k otvorenim vratima kočije i zadigne sombrero. – Zovem se Jim Calder, dame i gospodo. Pratit ću kočiju do Sacramenta i pazit ću da putem nitko ne izađe.

Nasmije se. Surovo mu se lice raspadne na tisuću borā i poprimi sasvim drugačiji izraz.

– Kako vidim, nisam jedini koji će nastojati da kočija pode pravim putem. – Kimne šerifu.

— Nadam se da ste svi naoružani. — Pogleda Esmeraldu. Na drugu se ženu nije osvrnuo: očito ju je prethodno upozorio.

— Ja nisam — reče Esmeralda.

— U redu... uvjeren sam da to neće biti potrebno — reče Calder. — A u slučaju potrebe, netko od gospode će vam zaci-jelo posuditi oružje. Umijete li baratati njime, gospodo?

— Ponešto.

— Kad čvojek polazi na put u Sacramento, to je svakako potrebno znanje. — Calder se opet nasmije.

— Prolazit ćemo planinskim predjelima. Cedar Mountains, Lewis Mountains, Diablo. Tamo sve vrvi ološom koji je napustio rudnike, jer nije ništa pronašao na vlastitim nalazištima. Sada ti momci traže zlato u džepovima putnika. — Zabaci sombrero na zatiljak. — Ne želim vas uznemiriti, vjerojatno se neće dogoditi ništa. No na sve morate biti spremni. Put do Sacramento je svakako opasniji od onoga dijela koji je već iza nas. Zastat ćemo u Nilesu, Altamontu, Lathropu, Stocktonu i Moke-lumneu.

— Hoćemo li već jednom krenuti? — zapita onaj mršavi pokraj šerifa.

— Upravo sada, gospodine. — Calder još jednom temeljito odmjeri svakog putnika ponosob. Esmeraldi se učini da se njegov pogled na njoj zadržao nešto dulje. No također joj se činilo da je i drugi kradom promatraju. Silno se uplaši da svi vide strah na njezinom licu, da svi slute da je pobjegla od muža.

Calder zalupi vratima kočije. Kola se lagano zanjšu, kožnati ovjes zaškripi, jer su se Calder i vozač penjali na bok. Podeblji službenik dovuče iz zgrade željezom okovani poštanski sanduk i podigne ga. Calder ga prihvati i smjesti ispod klupe na boku.

— Kada opet dolazite? — zapita službenik.

— Odredili su me za kočiju koja idućeg tjedna kreće opet na jug — reče Calder. Zavali se i položi pušku preko koljena. Vozač podigne uzde i pucne bičem.

— Hijooo! — poviče. — Pokrenite se, lijene mrcine! Inače ću vam stršene svezati pod rep.

Konji upru u ormu. Uza škripu, kola se opet pokrenu. Umjerenim se tempom prokotrljaju Main Streetom San Josea u smjeru izlaza iz grada. Kola su kloparala, osovine i rudo su škripali, lanci ormi su zveckali.

Na rubu grada vozač opet pucne bičem i grubim glasom potjera zapregu.

Topot kopita postane mukliji i brži. Vožnja je postajala sve brža. Prokotrljavši se pokraj otrcanih koliba na rubu grada, u kojima je živjelo nekoliko kopača, kočija uđe u zavoj. Jedan je ogranak ceste vodio put zapada, u smjeru San Francisca. Kočija skrene put sjevera. Prašina se uzvitla ispod kopita i kotača i obavi je kočiju finim filmom. Putnici navuku zavjese na prozore vratiju. Pomalo su se navikli na udarce i ljuljanje, kao i na jednolike šumove kofača i kopita. Kočija je ulazila u pustoš razrovanih planinskih i šumskih predjela.

II

– Nema je! Što to znači? – Barlow Chisum podigne rame-
na i spusti glavu poput pumpe
koja se sprema na skok.

– Nije više ovdje, gospodine.

– Tri crne sluškinje stajale jed-
na do druge i bojažljivo su po-
gledavale odvjetnika.

Bila je to visoka i snažna po-
java četvrtaste lubanje, guste
crne kose i užarenih očiju. Na
sebi je imao otmjeni podulji ha-
ljetak od engleske tkanine što
ga je po mjeri sašio prvorazred-
ni krojač. Poput snijega bijela
svilena košulja je imala nabra-
ni ukras. Crne su cipele bile
ulaštene poput ogledala.

– Zar je izišla? – zapita od-
vjetnik.

– Nikome nije ništa kazala
– uzvratila kuharica. Bila je de-
bela poput bačve. Imala je do-
broćudno mjesečasto lice, okru-
njeno bijelom kapom. – Iz nje-
zine spavaće sobe nedostaje ne-
koliko haljina, a nestala je i ve-
lika torba.

– Želite li time kazati da je
kuću napustila s prtljagom?

– Zasigurno tako, gospodine
– reče sluga.

– I nitko je od vas nije vidio?

– Nije gospodine.

– Želim da se moja žena vra-
ti do ručka! – poviče Chisum.

– Tražit ćete je. Posvuda! U ci-
jelom gradu. I pronaći ćete je.

– Ali ne znamo gdje da je
tražimo, gospodine – reče ku-
harica.

– Posvuda. Moja žena ne mo-
že biti daleko. Jedva da poznaje
grad. Rijetko je izlazila.

Barlow Chisum se okrene i
otkorača. Troje crne služinčadi

je zurilo za njim. Pošto je nestao
uza stube, kuharica reče:

– Kad bih ja bila gospoda
Esmeralda, i ja bih otišla. Ali
mnogo prije...

– Nemoj da to gospodar čuje
– reče sluga.

– Gnjevan je. – Kuharica se
prekriži. – Nebesa neka mi po-
mognu! – Prekriži se još jed-
nom. – Kad me pogleda, učini
mi se da nečastivi stoji preda
mnom. Ako se dobra gospodari-
ca ne vrati, neću ostati u toj ku-
ći.

Barlow Chisum se popne na
kat. Drhtao je od gnjeva. U rad-
noj prostoriji ga dočeka John
Caleb. Pristajao je u tu kuću
kao što bi Barlow Chisum pri-
stajao u rudnik zlata: Caleb je
bio osrednje visine i vrlo širo-
kih ramena. Na sebi je imao iz-
bljedjele hlače »levis« i košulju
od kože divljači. O pojasu su vi-
sile korice s dugačkim mornari-
čkim koltom kalibra 36. S lijeve
je strane nosio trideset centi-
metara dugački nož. Calebovo
je lice ovećim dijelom bilo pre-
kriveno čupavom, nenjegova-
nom bradom. Na glavi je imao
pusteni šešir široka oboda i bez
ikakva oblika.

Chisumov je gnjev rastao. Ni
ne pogledavši Caleba, obide pi-
saći stol i spusti se u kožnati
naslonjač.

– Sve znam – reče prije ne-
go što je Caleb uspio otvoriti
usta. – Sve ste pokvarili: Slupa-
ni hotelski prozor, nekoliko ru-
pa u zidu sobe i uznemireni lju-
di na ulici... ali šerif Carter i
Landon su prošli bez ijedne
ogrebotine.

– Pošlo je ukoso. – Caleb
privuče stolac. – Stvar nije ta-
ko jednostavna kako se činilo.

Šerif je vraški brz. Povukao je Landonu s prozora čim je Tom ispalio hitac. Vrag će znati kako nas je otkrio.

— Imam dojam da tebi i tvojim prijateljima nije jasno o čemu se radi. — Chisum podigne glas. — Ugodno ste živjeli pokraj mene. Ako Webb Landon stigne u Sacramento, s time je svršeno. Tada ćemo možda moći još samo spasiti glavu... možda! Dan-danas, kada odbori vigilanata niču iz zemlje poput šparoga, ni to nije sigurno. Tada će u Kaliforniji s nama biti svršeno. — Duboko udahne. — Jednom sam u životu počinio grešku: nisam odmah uklonio nekoga svjedoka. A sada se pojavio Landon i sve će nas izvesti pod vješala. Chisumovo lice se iskrivi. Sve je slutilo da će izgubiti vlast nad sobom. — Osim toga, jutros mi je nestala žena — žestoko promrsi kroza zube. — Mnogo zna, ali ne vjerujem da bi mi se otvoreno suprotstavila. Unatoč tome, moram je pronaći.

— Mogu reći ljudima da pripaze na to.

— Vaši su ljudi upropastili mnoge stvari. Vi ćete se pobrinuti da Webb Landon ne stigne u Sacramento.

— Ušao je sa šerifom Carterom u redovnu poštansku kočiju. Krenula je prije pola sata. Vidjeli smo ih kako se kreću u smjeru stanice.

— Jeste li ih vidjeli kako su krenuli?

— Nismo. No odvezli su se.

— Sada dobro pripazite, Caleb! — Chisum se nagne naprijed i prijeteći podigne desnicu.

— Budem li uhvaćen zbog nemara vaših ljudi, nemojte misli-

ti da ću vas štititi! Reći ću sve što znam. I pobrinut ću se da se zanišete na najvišim vješalima u Kaliforniji, kunem vam se!

— Nisam htio odjahati i zaustaviti kočiju bez vaše suglasnosti — reče Caleb.

— Zašto? Mnogo ste štošta uradili bez moje suglasnosti i sada nam to zadaje teškoća — propuše Chisum. — Kočija ne smije stići u Sacramento. Landon ne smije dati iskaz pred sudom! Valja uništiti dokumente koje ima šerif Carter.

— U kočiji ima i drugih putnika.

— To mi je svejedno, Calebe! Radi se o mojoj glavi, a isto tako i o vašim glavama. Eto, ljudi su imali nesreću što su uzeli upravo tu kočiju za Sacramento! Krenite! Ne gubite vrijeme. Vrlo često se događaju prepadi po šumama i planinama...

— Sustići ćemo kočiju. — Caleb ustane. — Bez brige, jahači konji su brži, a udarit ćemo prečacem.

— Ne zaboravite kovčeg što ga šerif ima uza se. — Chisum je sada djelovao napeto. — Mnogo sam štošta morao uraditi da bih sve to postigao. — Širokim pokretom ruke pokaže prostoriju, vrijedni namještaj, svoju imovinu.

— Ništa nećemo zaboraviti — reče Caleb. — Osobno ću sudjelovati. Bit ćemo kojih tjedan dana na putu.

— Čekat ću — reče Chisum.

— Ali pripremit ću se i za bijeg.

Caleb napusti prostoriju. Stigne do uskih stražnjih stuba, potom izade kroz neupadljivi bočni izlaz što je vodio u vrt. Između grmlja i stabala otkorača do zardalih željeznih vratiju. Iz-

ide u neku usku ulicu. Tu je stajao osedlani konj. Uzjaše. Pokuša pogledati Chisumovu kuću, no raslinje je bilo pregusto. Caleb okrene konja i potjera ga. Jahao je u smjeru zapadnog ruba San Josea. U nekoj prljavoj »bodegi« čekali su ga ljudi. Bit će sretni čim napuste San Jose.

Ne pode li mu za rukom da sustigne i zaustavi kočiju, Caleb se nije namjeravao vratiti ova-mo. Sa svojim je desperadosima ugodno živio dokle god je za Barlowa Chisuma obavljao prljavi posao. No sada ga je mučio neki nejasni osjećaj da se tim vremenima bliži kraj.

Isto je tako razmišljao i Barlow Chisum. Stajao je pokraj prozora svoje radne prostorije i bio je duboko uvjeren da više nikada neće vidjeti Johna Caleba, ne pode li ovome za rukom da zaustavi kočiju. Chisum je razmišljao hoće li moći još jednom započeti negdje drugdje i pod drugim imenom. Imao je mnogo novca. Ali u Kaliforniji više neće imati nikakvih izgleda, ukoliko se protiv njega pokrene postupak i razotkriju njegovi sumnjivi poslovi sa zemljištima i rudnicima.

Kopači zlata najvjerojatnije neće čekati da sudski postupak završi. Ako postoje dokumenti koji dokazuju da je varao kopače, ako se otkrije da je potplatio gradske službenike da bi oni krivotvorili i izmijenili nacрте, da je na prijevarni način zaključivao ugovore s gotovo nepismenim kopačima, okupit će se svjetina i naprosto ga linčovati, razderati na komade.

Kad bi se samo vratila Esmeralda! Istina, Chisum nije osobito volio svoju ženu. To je odav-

na prošlo. U međuvremenu se on počeo zanimati za druge stvari, a Esmeralda je postala samo stavka u njegovoj bilanci. Pripada njemu, i zbog toga mu se mora pokoravati, bez obzira je li mu potrebna ili nije. Osim toga, mnogo je znala o njegovim poslovima. Chisum nije ni pošto namjeravao dopustiti da se Esmeralda pretvori u još jedan razlog njegove nesigurnosti.

Napusti prostoriju i pode u spavaću sobu, u kojoj je imao

jedini sef. Isprazni ga i sadržaj stavi u kovčeg s papirima i odjećom. Zatim pode u staju iza kuće i naloži da se pripremi sedlo za najboljega konja kako bi mogao, bude li potrebno, što prije nestati.

Služinčad nije vidio. Očito se razmilila San Joseom tražeći Esmeraldu. Što je dulje razmišljao o njezinom nestanku, sve ga je više obuzimao bijes...

— Svima ću pokazati! — promrmlja. — Još sam moćan!

III

Od mosta su preostale samo ruševine. Iz vode je stršalo četiri-pet stupova. Voda je stalno romorila oko greda.

— Jutros je još bio netaknut — reče krivonogi starac. Pokraj mosta je imao kolibu, načinjenu od glinenih opeka i dasaka sanduka. Nešto dalje se nalazilo njegovo nalazište. Trenutačno nije vadio zlato. Imao je neki natruli čamac, s kojim je pravio dobre poslove. Prevozio je kopače koji su imali nalazišta na drugoj strani ili bi se pak vraćali iz nabave u Washington Corneru.

Za prijevoz je naplaćivao po uncu zlatne prašine po osobi. Toliko zlata nije još nikada pro-
našao na jednom mjestu.

– Nešto prije svitanja se neki plitki čamac spustio rijekom – reče čovjek. Stajao je pokraj kočije. – Čovjek za kormilom je očito imao previše viskija u tr-
buhu. Naletio je na stup. – Čov-
jek ispljune duhan za žvakanje i zatakne palce pod pojas hlača.

– Istina, taj stari most nije ni-
kada bio stabilan... naprosto se srušio. Tresnuo je tako žestoko da sam ispao iz postelje. Čamac je ostao čitav. Te su stvarčice gotovo neuništive. Nekoliko se momaka okupalo, ali nitko se nije utopio. Eto, jutarnja kupka ne može naškoditi...

– A kada će most biti po-
pravljen?

– Ne znam. – Sada se nace-
ri. – Vjerojatno ne tako skoro. – Pokaže svoj čamac, pokraj koje-
ga su se okupili mnogi kopači s pliticama za ispiranje i vreća-
ma za provijant.

– Ta znate kako je ovdje: Ne-
ma obrtnika, a ako ih ima, već su odavna okolčili svoje nalazi-
šte. Traže zlato umjesto da po-
pravljaju most. Vjerojatno će potrajati nekoliko tjedana prije nego što ta dionica bude opet prohodna.

Jim Calder side s boka i otvo-
ri desna vrata kočije.

– Morali ste čuti razgovor i vjerojatno znate što se dogodi-
lo... – reče Calder. – Morat ćemo krenuti zaobilaznicom. To vas ne mora uznemiravati. Vož-
nja će možda biti nešto neudob-
nija. Zaobići ćemo stanicu u Ni-
lesu i izgubiti najviše dva-tri sa-
ta.

– Kuda vodi ta zaobilaznica?
– zapita šerif.

– Skrenut ćemo prema isto-
ku. Tamo postoji gaz. Mjesto je udaljeno četiri ili pet milja odavde. Most i sadašnju cestu su izgradili tek pošto je u blizini otkriveno zlato. Bez brige, šeri-
fe!

– Ipak sam zabrinut – reče čuvar zakona. – Predio je pre-
pun skitnica. Na zaobilaznim putevima su naši izgledi protiv tog ološa slabi.

– Tko je srušio most? – za-
pita mršavi čovjek pokraj šeri-
fa.

– Neki čamac. Ta čuli ste.

– Čiji čamac? Gdje su ti lju-
di?

– Nemam pojma.

– To je stupica! – reče čov-
jek. Okrene se šerifu i doda: –
Ja neću dalje!

– Kakva stupica? – Calder zadigne obrve.

– Mislim... – Čovjek je krzmao. Naposljetku reče: – Ako netko namjerava izvršiti prepad na kočiju, postupio je kako valja: Srušio je most i pri-
silio nas da udarimo slabijom cestom koja prolazi kroz pu-
stoš.

– Ta cesta prolazi vrlo pu-
stim predjelima, čovječe... –
reče Calder. – Ako netko na-
mjerava prepasti kočiju, ne mo-
ra se truditi da bi srušio most. Osim toga, nemamo sa sobom nikakvih osobitih vrijednosti... upravo kao i druge kočije na tom smjeru. Ta zar tko od vas ima sa sobom krunske dragulje Velike Britanije?

Nasmije se. Putnik koji je već u San Joseu sjedio u kočiji se također nasmije. Samo se žena

nije nasmijala, a Esmeralda se osjećala nelagodno.

– Za ne postoji nikakva druga mogućnost? – zapita šerif.

– Dakako: Da se iskrcate i prijedete čamcem – reče Calder. – No u tom ćete slučaju morati pješice do Sacramenta.

– Kada polazi sljedeća kočija? – zapita Landon.

– Za tri dana – odgovori Calder. – Gdje ćete ostati tako dugo?

– Krenimo dalje – predloži šerif.

– Na vašu odgovornost. – Landon je bio blijed poput krede.

– Zar nešto nije u redu? – Calder iskosi glavu.

– Odakle znamo da on nije umiješan u to? – procijedi Landon neprijateljski promatrajući Caldera.

– Umuknite, Landon! – oštro će mu šerif.

– Što taj smjera? – Calderove se oči suze u uske proreze. – U što bih ja morao biti umiješan?

– Sve je u redu! – Šerif gnjevno pogleda Landona. – Krenimo konačno! Dokle ćemo još stajati ovdje?

Calder prodorno pogleda Landona, zalupi vratima i popne se na bok. Zatim pogleda niz rijeku. Čovjek sa čamcem je upravo prevezio tri kopača na drugu obalu. Vozač povuče uzde. Okrene zapregu i skrene je sa ceste. Umjerenom brzinom kočija je kloperala uz rijeku u smjeru istoka.

Ostaci jednostavnog puta su se još mogli razabrati. No stare su kolotečine većinom bile zasute. Kočija se njihala poput broda na vjetru što puše na ma-

hove na uzburkanom moru. Žena koja je sjedila sučelice Esmeraldi odjednom pritisne desni dlan na usta. Onaj čovjek pokraj nje, koji dosad uopće nije progovorio, također se, izgleda, osjećao sve slabije.

– Zahtijevat ću od Overland Company da mi vrati dio vozarine – reče naposljetku.

– Budite sretni što uopće napredujete – odgovori mu šerif.

Mali je kovčeg, ljuljajući se za vožnje, grčevito pridržavao objema rukama na koljenima.

– Čini mi se da ste silno zabrinuti, gospodine – javi se ona žena. Pogleda mršavog čovjeka pokraj šerifa. – Zovem se Farlow, Betty Farlow. Zašto ste uznemireni?

– Webb Landon, gospodo. – Mršavi podigne šešir. – Očito sam ponešto nervozan. – Pokuša se nasmiješiti, što mu nije sasvim uspjelo. – Nisam dugo u Kaliforniji. Ljudi pričaju mnogo o glavnim cestama. Po prvi put putujem kočijom po ovoj zemlji. Možda sam sve to zamišljao isuviše naivno.

– Mislim da svi imamo pravo saznati ukoliko nešto nije u redu – ustrajala je gospoda Farlow. – Za trajanja ove vožnje, mi smo u neku ruku obitelj. Nemojte misliti da ste jedini koji je uznemiren, gospodine Landone. I ja strahujem.

– Uvjeravam vas, gospodo Farlow – reče šerif – da gospodin Landon nema nikakvih posebnih razloga iz kojih bi bio uznemiren.

– Iz vašega razgovora s prijateljem shvatio sam da se bojite nečeg sasvim određenog – reče čovjek pokraj gospode Farlow. Nije više bio mlad. Kosa

mu je bila prosijeda, oči su sjale vodenastim sjajem. — Govorili ste o...

— Čega bih se bojao? — Landonov je glas zvučao gotovo vrištavo. — To je već smiješno, gospodine. Bojim se drumskih razbojnika, i to je sve! Osim toga, pratitelj mi ne ulijeva baš neko osobito povjerenje. Nije li se događalo da službenici poštanskih linija surađuju s razbojnicima?

— Što se tiče gospodina Caldera, vjerujem da smo u najboljim rukama — reče gospoda Farlow. — Izuzetno nas je smiono zaštitio od nekog razbojnika koji nas je htio opljačkati. Smiješno je ne vjerovati tom čovjeku! — Podigne ramena. U očima joj se odjednom pojavi neki osobiti sjaj.

Esmeralda ih je promatrala. Gospodi Farlow se Calder očito dopao: Eto, ne djeluje loše onako žilav, opaljen suncem, gibak, sa svijetlim i ostrim očima.

— Danas imamo slab dan, i to je sve — reče šerif Carter. Prijazno kimne Esmeraldi. — Nije li tako, gospodo?

— Otprilike tako. — Esmeralda se osjećala nelagodno zbog toga što ju je šerif očito želio uvući u taj razgovor.

— Svakog se dana negdje događaju nesreće. Ovdje se srušio most... eto, zakasnit ćemo nekoliko sati, dobrano se nadrmusati, i to je sve.

Esmeralda kradom pogleda Landona. Čovjek je očito bio nervozan, a nije se moglo previdjeti ni ono što je pretpostavio onaj drugi putnik: Landon se bojao nečeg sasvim određenog. Šerif je to očito pokušao prikriti uvjeravajući druge kako je s

Landonom sve u najboljem redu. Esmeralda nije ni slutila što je posrijedi. No također je strahovala: prije nego što su stigli do srušenog mosta, njezina je uznemirenost malo popustila. Što su se više udaljavali od San Josea, njezine su nade rasle. Sada je znala da ne može očekivati da će sasvim glatko stići do cilja. Čudnovato ponašanje Landona ju je posebno uznemirilo.

Zavali se i sklopi oči. U vratu je osjećala otkucavanje bila. A dok su kola kloparala i ljuljala se, spavati se nije moglo. No Esmeraldi je bilo dovoljno što je pobudila dojam da se s njom sada ne može razgovarati. Pri tome nikako nije mogla potisnuti očaj što se budio u njoj. Možda su je ipak zapazili ljudi Barlowa Chisuma. Možda on sjedi u San Joseu i već odavna zna da se ona nalazi u kočiji koja putuje u Sacramento. Oduvijek je bio tako nadmoćan, posvuda je imao ljude koji su mu dostavljali obavještenja. Uvijek je uživao u tome da vlada iz pozadine, da svojom moći djeluje na druge. Možda je on naložio da se most sruši. To je sasvim moguće. Možda sada sjedi za svojim pisaćim stolom u San Joseu i sa đavolskim zadovoljstvom očekuje da je odvedu na trag, onako zastrašenu i užasnutu... Bilo bi to sasvim nalik na njegovu prirodu!

Budi mirna, reče Esmeralda samoj sebi. Potisne paniku što se dizala u njoj. Ako joj je muž doista na tragu, morat će biti i te kako snažna! Ne smije mu pokazati svoju slabost. A izgubiti ovu igru, morat će to dostojanstveno podnijeti.

Sunce je već prošlo preko zenita. Među brdima i obroncima nagomilavala se vrućina. Vjetra nije bilo. Unutrašnjost kočije je uzavrela, zrak je bio tako gust da se mogao rezati. Jedva se moglo disati. Esmeralda se osjećala kao da je zatočena.

* * *

Devils Point je bacao dugačku sjenu, koje je oblik davao krajoliku dojam neke mračne prijetnje, od koje se ljudima unatoč vrućini ledila srž u kostima.

Izdaleka je gola uzvisina s klisurama slijeva i zdesna djelovala poput lubanje rogate životinje koja počiva na tlu.

Planinski je vjetar urlao i stenjao po stijenama i usjeklinama. Zbog toga je čovjeka još žešće obuzimao dojam da se nalazi u predjelu duhova: Indijanci su nekoć taj predio nazivali »Zemljom skamenjenog vjetra«. Raslinje je bilo vrlo oskudno.

Na đavoljoj se glavi odjednom pojavi neki čovjek. Zastane u sjeni lijevoga roga i prinese dalekozor na oči. Napregnuto je promatrao i pretraživao predio. Nejasni tragovi kolotečina svjedočili su da je pokraj Devils Pointa nekoć prolazila cesta s dosta jakim prometom.

– Vidiš li što?

Glas odjekne iza desnoga roga. Tu su se nalazili i konji. Jahači su sjedili na tlu. Savijali su cigarete i pušili.

Ljudi su bili iscrpljeni. Odjeća im je bila prekrivena prašinom, upravo kao i konji.

– Zacijelo smo ih pretekli – reče jedan. – Budući da više nema mosta, morali su krenuti zaobilaznicom, a mi smo napredovali svakako brže od njih.

Čovjek na Đavoljoj glavi odloži dalekozor i side. Reče:

– Oblak prašine na jugozapadu! Imamo još vremena. Najmanje tri milje. Letjeli smo ili se kočija kretala polaganije nego što smo mislili.

– Ta je dionica vraški teška. Trenutačno ovuda prolazi samo nekoliko malih teretnih kola od zabačenih nalazišta. Nije to baš jednostavno za kočiju kojom ljudi namjeravaju stići na cilj čitavih kostiju.

– Možda Chisum doista ima sreću – reče Caleb. Izvuče revolver – dugocijevni kolt kalibra 0.36 s osmorokutnom cijevi. Tamno braunirani metal je sjao plavkastom bojom.

– Imamo sreću – reče jedan od ljudi.

– Uvijek imamo sreću. – Caleb razvuče usta u odvratno cerekanje. – Ako se onaj prokleti šerif i Webb Landon ne nalaze u kočiji, nećemo se vraćati u San Jose. Nećemo se vratiti niti ukoliko nešto pode krivo.

– A Chisum?

Caleb slegne ramenima i reče:

– Pokušat ćemo sve što možemo. U posljednje smo dvije godine zaradili mnogo novca. Ne bih želio ostaviti taj novac i nestati iz ovih krajeva. Međutim, ukoliko je to jedina mogućnost da spasim glavu, sigurno je da neću čekati da bih Chisumu pravio društvo pod vješalima. – Caleb pogleda svoje ljude i nastavi:

– Tu smo zbog Chisumove greške. Otimajući zemlju kopačima zlata pokraj Sacramenta, ostavio je neke tragove. Šerif nosi uza se isprave koje to dokazuju. Chisum je ostavio na ži-

votu i Landona, onog jasnog i sitnog sudskog pisara koji je i primio novac od Chisuma. Zauzvrat je krivotvorio nacрте čestica, a sada nas namjerava izdati, jer mu je postalo prevruće tlo pod nogama. Na Chisumovom bih mjestu već odavno sradio tog Landona. No Chisum je smatrao da će nam još možda biti potreban. To je bila greška. Posvuda ima sitnih lopuža poput Landona. U svakom sudu, u svakom zemljišnoknjižnom uredu, u svakom organu vlasti. Slabo su plaćeni, a žele imati prepune džepove dolara. Čovjek se može njima poslužiti, ali kada ih više ne treba, valja ih zauvijek ukloniti. Uvijek će se pojaviti novi.

— Vidio sam ga kako se sa šerifom popeo u kočiju — reče jedan od ljudi.

— A što ako je odmah iza San Josea izišao? — Caleb je još držao kolt u ruci. Zavrti bubanj. — Možda smu uzalud tjerali konje kao davole. Možda su nas povukli za nos...

— Ne vjerujem da će Chisum dopustiti da ga objese.

— Ako dođe do toga, zasigurno ga neće zamoliti za pristanak. — Caleb se silno ozlovolji.

— Ili je već na putu k obali da bi se sakrio negdje u San Franciscu dok ne sazna kako je ispao naš pothvat ili pak čeka u San Joseu i nastoji da oveći dio njegovih lopovluka padne na naša leđa.

— Čuo sam da Chisum ima nevolja u vlastitoj kući — reče neki krivonogi čovjek kojičava lica.

— Žena mu je pobjegla. Uputio sam nekoliko mojih uhoda u

San Joseu prije nego što smo odjahali — odgovori Caleb. — Uklonimo li šerifa i Landona, ona bi mu mogla zadati velikih nevolja. U svakom slučaju, Chisum je duboko zapao u glib.

— Prokleta ženetina! — prokune jedan. — Imala je sve što je htjela.

— Ponekad ni to nije dovoljno — reče Caleb. — Ali ne tiče nas se! Zaustavit ćemo kočiju, srediti šerifa i Landona i uzeti dokumente.

— A što ćemo s ostalim putnicima?

— Svjedoci ne smiju ostati živi! — odlučno će Caleb. — Kad ne bih bio bolje upućen, kazao bih da je Chisum naložio da se sruši most. Kočiju će pronaći za tri-četiri dana, nipošto prije. U ovom si kraju i lisice pozele laku noć. Ne ostaju nikakvi tragovi.

Caleb se uspravi. Oblak prašine što su ga uzvitlala kopita i kotači sada se vidio prostim okom. Nije se morao popeti ni na uzvisinu. Pokaže četvrtasti kameni blok i reče:

— Mora proći onuda. Penji se, Amos!

Neki žilavi i snažni momak ustane, odbaci cigaretu, olabavi revolver u koricama i pođe.

Začuje se štektanje kotača, topot kopita. U oblaku prašine se pojave obrisi kočije. Caleb kimne svojim ljudima. Popnu se na đavolju glavu i legnu potrbuške na tlo. Sunce im je žgalo zatiljke. Znoj im se slijevao niz vrat i ramena. Čekali su držeći oružje u rukama.

Ni najmanje ih nije uznemirila pomisao da će uskoro počinuti nekoliko ubojstava: ubit će dva muškarca, koji su možda

računali s time, i nekoliko putnika koji nemaju pojma ni o čemu.

* * *

Jim Calder je već izdaleka zapazio ptice. Promatrao je njihov let. Već ih je dugo vidio kao crne točke na nebu. Sada ih i prepozna: vrane. Pristajale su u taj stjenoviti predio što ga je sunce užarilo.

Calder navuče rubac preko usta i nosa da ne bi morao udisati prašinu što su je uzvitlali konji. Zabaci šešir na zatiljak i poviče:

— Čini se da nismo sami u tom od boga napuštenom kraju!

Vozač okrene glavu. Napori su zasjekli duboke bore u njegovom licu. Na čelu i obrazima mu se stvorila siva kora od prašine i znoja.

— Što misliš, hoćeš li još moći što izvući iz tih životinja? — zapita ga Calder.

— Misliš li da je nešto trulo?

— Znam da je trulo — uzvratila Calder. — Otkako se onaj mršavi momak pokraj šerifa gotovo srušio u nesvijest zbog toga što smo promijenili smjer.

— Morao si ga izbaciti.

— Time se ništa ne bi izmijenilo. Ili ga je netko naumio srediti, i u tom ćemo slučaju imati nevolja, ili se neće dogoditi uopće ništa, jer su momci ispred nas bezazleni kopači.

— Nitko nije bezazlen.

Vozač pucne bičem iznad leđa životinja. Obodri ih i povici-ma.

Konji prijeđu u puni trk. Očito su se mučili, bilo im je teško. Sapi su im bile znojne. Bili su iscrpljeni, no još su imali zalihu snage.

Kola su poskakivala, ljujljala se. Putnici su poskakivali amotamo kako ih je zabacivalo ljujljane kočije. Šerif je malo zadrijemao unatoč lošoj cesti. Sada se prene. Kovčeg mu klizne sa koljena. Prije nego što se uspio sagnuti, kovčeg mu pruži čovjek koji je sjedio sučelice.

— Putujete s vrlo malo prtljage, šerife.

Čuvar zakona brzo dohvati kovčeg, pogleda brave i reče:

— Varate se, možda je to najteža prtljaga što sam je ikada nosio.

— Vozač je sišao s uma! — Landon se grčevito uhvati za sjedalo.

Kočija se nagne u stranu, tako da je Landon gotovo skliznuo s klupe.

Naginjanje kočije zabaci gospođu Farlow na čovjeka do nje. Ovaj raširi ruke i prisebno je dočeka. Nekoliko trenutaka ostane zaprepaštena na njegovim grudima.

— Pustite me! — propuše na posljetku i uspravi se da bi popravila haljinu.

— Oprostite, gospođo. — Čovjek je i sam imao dovoljno posla da bi se zadržao na klupi. — Ta vi ste pali na mene... ako se smijem tako izraziti. Ukoliko se smijem predstaviti: Ladd Perkins.

— Očito nije zgoda za to — oštro će žena. — Nisam pala na vas.

Kočija opet ponovi pravi skok preko udubine u tlu i Betty Farlow ponovno padne čovjeku u ruke.

Esmeralda se nije mogla suzdržati od smijeha. Na trenutak se riješi svojih sumornih

misli. Šerif prokune. U istom trenu zapraskaju hici.

— Pucnjava! — Landon se sasvim ščučuri na klupi. Napola se okrene i poviče šerifu: — Znao sam! Zašto smo uzeli tu kočiju?! Sada sjedimo u tom prokletom kavezu i ne možemo napolje!

Šerif nešto odgovori. Kočija trzne. Vozač izvuče posljednju snagu iz životinja. Vrtoglavom brzinom je kočija jurila bazalt-nim tlom.

Napolju su u brzom slijedu praskali hici. Šerif navuče kožnate zavjese na lijevoj strani. U ruci je imao revolver. Lice mu se ukočilo u hladnoj oštrini.

— Bez brige! — poviče. — To je samo prepad! — Okrene se k Landonu. — Uvucite glavu i šutite!

Esmeralda se zavalila duboko u kožnato ojašćenje boje crnog vina. Odjednom je opet ubuzme strah. Uhvatio ju je svojom ledenom šakom i stegnuo joj grlo.

Prašina je ulazila kroz otvoreni prozor na lijevoj strani. Pokraj njih je proljetao sablasni krajolik obronaka planine San Joaquina. Mrtva zemlja.

Fina je prašina ispunila unutrašnjost kočije. Betty Farlow polagano sklizne sa sjedala i čučne između klupa. Dlanovima pritisne obraze i počne tiho i očajnički jecati. Ali nitko se ni ne osvrne na to.

— Sakrili su se iza Devils Pointa! — poviče Calder. Sjedio je na uskom sjedalu kao da su ga prilijepili na njega, držeći u ruci revolver. Ispali nekoliko hitaca prema uzvisini, s koje je neprestano sijevalo.

Kočija je jurila k visokoj četvrtastoj stijeni. Iza nje je slabo raspoznatljiv put ulazio u zavoj. Kočija se zanesse.

Istog se trena sa četvrtaste stijene odbije neki čovjek i poleti zrakom.

Točno je proračunao skok. Padne na krov kočije i odmah se uhvati za prtljagu. Bio je uistinu spretan i brz poput majmuna. Unatoč ljuljanju i zanošenju, čovjek sklizne preko ruba krova. Držeći se za željezne upore prtljažnika, čovjek se njihao s lijeve strane kola.

Zurio je u unutrašnjost. Nalazio se izravno ispred Esmeralde.

Esmeralda krikne, ustukne i udari o šerifa. Čuvar zakona prokune. Žena mu je pritisnula revolver nadolje. Nije mogao pucati.

Čovjek ispred prozora kočije cerio se poput samoga đavola i vikao:

— Konačno te imamo!

U dugačkim mu se rukama krila nevjerojatna snaga. Privuče se nešto više i podigne noge na prozor. Namjeravao je najprije stopalima ući u unutrašnjost kola.

— Učini nešto! — Poviče Landon.

Perkins se uvuče u sjedalo. Lice mu je bilo iskrivljeno od užasa.

Esmeralda je bila kao uzeta. Njihovi se pogledi sudare s pogledom čovjeka izvan kočije.

U tome se trenu Calder okrene na boku kočije. Revolver je ispucao. Podigne pušku i počne sa cijevi udarati po rukama razbojnika što su se uhvatile za željezni potporanj prtljažnika.

Čovjek krikne. Lijeva mu ruka izgubi hvatiše i sada se bespomoćno njihao na kočiji, što se sve divljije zanosila. I noge je morao spustiti prije nego što se uspio vinuti kroz prozor. Tresne cijelim tijelom o bok kočije.

Njegovo je odvratno lice sada izražavalo divlji očaj.

I tada mu cijev puške pogodi desnu šaku.

Čovjek pokuša zatomiti bol, no bila je prejaka.

Uzaludno je pokušavao još jednom pronaći hvatište za lijevu ruku, koja je još bila ukočena od udarca.

Nije mu više posrećilo. Čovjek naprosto nestane s porozora kočije, zatim ga proguta gusti oblak prašine.

– Gospode, svi ćemo izginuti!
– vrištala je Betty Farlow.

Kočija se nagne u stranu. Pažnja vozača je na trenutak popustila, tako da su kola skrenula s puta i jednim parom kotača vozila po kosini padine.

Celder se morao uhvatiti za bok da ne bi pao s njega. Noliko je sekundi postojala opasnost da će se kočija prevrnuti. Vozač naposljetku opet savlada zapregu. Zanijevši se malo, kočija se vrati na put.

Oblak prašine je sada sasvim progutao kočiju. Kočija je jurila silnom brzinom: činilo se da više uopće nema kotača, da leti.

Iza stijene sada se pojave i drugi: izvrsno su pristajali u grubi krajolik Devils Pointa. Razderani i otrcani ščučurili su se u sedlima. Lica su prekrili rupcima, šešire su nabili duboko na čelo. Divlje su uzvikivali i pucali iz revolvera.

Tanad zaprašti po boku kočije.

Jahači su punim trkom jurili preko Đavolje glave.

– Potjeraj ih, Peevy! – zagri mi Calder. – Sada je ozbiljno.

Unatoč brzini kočije, okrene se na boku i popne se na krov. Ležeći među prtljagom koja mu je pružala zaklon, nabije svoj kolo.

Jahači nasrnu sa strane. Očito su namjeravali presjeći kočiji put. Vozač sada izvuče posljednju snagu iz svojih konja. Vikao je poput divljega purana. Udarci kola su ga doslovce podizali s boka. Kao da s kočijom više nije imao nikakve veze, već samo sa zapregom. U oblaku prašine što ga je kočija ostavljala za sobom, Calder ugleda prilično čovjeka koji je skokom na krov pokušao upasti u kočiju. Nepomično je ležao na putu, ispruživši sve udove.

Ispod sebe Calder začuje pucnjavu. Pretpostavi da je šerif otvorio paljbu iz kočije. Gotovo istodobno dva-tri taneta udare ispred njega u stijenke kočije. Drveni iverci odlepršaju u zrak. Jedno tane udari u željezni potporanj prtljažnika, odbije se i prozuji iznad Calderove glave.

Calder procijeni udaljenost između kočije i progonitelja: napunih pedeset metara. Doista malo! Na svojim su konjima razbojnici napredovali mnogo brže.

Calder zapuca. Gadati nije mogao, jer se kočija divlje zanosila i poskakivala. Ali njegova tanad nije bila loše usmjerena: razbojnici su se morali raspršiti. Da bi spriječili slučajni pogodak, morali su razrijediti skupinu.

No to je bila njihova nesreća. Calder ispali posljednji hitac i pogodi jahača.

Čovjek raširi ruke kao da namjerava poletjeti. Oružje mu ispadne iz ruke, zatim se svali natraške i nestane u uzvitlanoj prašini. Konj odjurio dalje sa stremenjem što je klatilo oko njega.

Drugi se razbojnici nisu brinuli za njega. Punim su trkom udarili za kočijom.

Calder se prebaci na bok. Sa sobom je uzeo pripremljene papirnate naboje. Prilikom punjenja bubnja na zanjihanom krovu jedan se naboj raspadne. Tane i barut ispadnu. Dok je stavljao kapsle, tañad je poput osa zviždala oko njega.

Vozač mu nešto dovikne. Calder okrene glavu. Na Peevyjevoj se glavi šešir iskosio. Bilo je pravo čudo što ga još nije izgubio.

Vikao je u topot kopita i kloparanje kotača, pokazujući prema naprijed. Calder ugleda glavnu cestu.

— Još dvije milje do Lathropa. Nekako ćemo stići!

Iz nozdrva konja izlazila je bijela pjena. Sapi su im sjale. Calder se opet okrene naprijed. Kočija se zanese i niz padinu se skotrlja na glavnu cestu. Prolazeći nekom usjeklinom, kočija poskoči. Calder se uhvati za prtljažnik. Bio je duboko uvjeren da će se kotači polomiti. Kočija je sada grmila glavnom cestom u smjeru sjeverozapada. »Desperadosi odjednom udare poprijeko ravnicom po strani ceste, ali više nisu imali nikakvih izgleda da se nađu ispred kočije i presijeku joj put. Unatoč tome, pokušavali su je sustići.

Calder se nagne naprijed. Zapazi kako zdesna izvire jedna ruka iz kočije. Zacijelo je pripadala šerifu. Pucao je. Pokadšto bi izvirio glavom kroz prozor.

Calder također otvori paljbu.

Nekoliko je razbojnika sada jahalo cestom, a drugi pokraj nje.

Calder začuje zvižduk taneta tik pokraj glave. Kokot njegovog kolta udari po praznoj čahuri. Posegne za karabinom. Napne kokot i pritisne pušku o desno rame.

Dok je povlačio otponac, kočija se snažno zanjše. Calder je bio siguran da će promašiti. No u istom trenu jedan od razbojnika potjera konja sredinom ceste. Bio je udaljen samo kojih desetak koraka od kočije i doslove je ujahao Calderu u liniju gađanja. Tane zahvati konja. Životinja padne u punom trku. Jahač poleti kroza zrak poput vreće pijeska. Kloparanje kola proguta njegov krik.

Calder ga više nije vidio kako je pao. Ponovno je nabijao pušku. Sa strane odjednom zapazi jednoga jahača, kojega prije uopće nije vidio, jer se previše usredotočio na jahače za kočije.

Sada ugleda mršavoga čovjeka kojemu je rubac skliznuo s lica. Jurio je ravno na kočiju u očitoj namjeri da iz sedla skoči na nju.

Calder se nagne preko krova. Pokraj njega udari tane u drvo. Udari puškom. Zamah vlastitog udarca ga gotovo povuče preko ruba prtljažnika.

Jahač se sagne i zapuca u Caldera, ali promaši. Cijev karabina ga okrzne.

Čovjek je već ispustio uzde i sada izbugi oslonac. Calder zapazi široko razjapljena usta. Krik nije čuo. Činilo se da će pasti pod stražnji kotač kočije, no čovjek se u padu uspio okrenuti. Čovjek tresne na cestu i ostane ošamućen ležati, a kočija odjuri dalje.

Snazni udarci od rupa i kolo-tečina dobro su prodrмали Caldera. Okrene glavu i dalje sprijeda ugleda zgrade Lathropa.

Malo naselje: pet-šest koliba od dasaka. Nešto sa strane se nalazila stanica Seana Lathropa koja se sastojala od staje, niške zgrade stanice i maloga skladišta. Pokraj nje su postojala tri korala. U jednom od njih se nalazila svježa zaprega za kočiju.

Calder se opet okrene prema natrag i ustanovi da su razbojnici zaostali. Jedan je sjahao pokraj čovjeka kojega je Calder udarcem izbacio iz sedla.

Drugi su se okupili na stano-vitoj udaljenosti i zurili su za kolima.

Vozač pritegne uzde da bi smanjio brzinu kočije. No konji su i nadalje jurili vrtoglavom brzinom. Peevy se sada objema nogama upro o usku dasku ispred sjedala.

Kočija ude u stanicu. Na dvorištu su stajale dvije prilike. Ljudi se odmaknu u stranu da bi kočija projurila pokraj njih. Calder sada sklizne s krova i svom snagom zavrne kočnicu. Papuče kočnice pritisnu kotače, koji počnu strugati potlu.

Činilo se da će konji zajedno s kočijom slijepo naletjeti na glavnu zgradu. No tik ispred ulaza kočija se zaustavi. Zanjše

se, ovjest i zaškripe. Sapi zapje-njenih konja su podrhtavale.

— Raspremite konje! — poviče vozač. — Vodite ih naokolo dok se ne umire! Tek pošto se posve umire, dobro ih otrljajte i dajte im malo zob i vode.

— Uplašio sam se da ćete sve srušiti! — poviče Sean Lathrop. Bio je to onizi čovjek širokih ramena, crvenih pjega na licu i krumpirasta nosa.

— Razbojnici! — dovikne mu Calder, zatim mu glas zakaže. Progutao je barem funtu prašine. Pošto je sišao s kola, izdaju ga i noge. Klekne na koji trenu-tak.

Zakrabuljeni su jahači stajali na kojih dvjesta koraka udaljenosti i zurili u stanicu.

Calder otvori desna vrata kočije. Na podu je sjedio šerif s koltom u ruci. S grla cijevi se povijao barutni dim. Na jednoj su se klupi skutрили London, Betty Fazlow i Esmeralda. Na kož-natom ojašućenju druge klupe je nepomično ležao Ladd Perkins.

— Bez brige! — reče šerif nabijajući revolver. — Nije mrtav. Samo je pao u nesvijest.

— Izvucite ga napolje. Ostat ćemo tu neko vrijeme. — Calder oštro pogleda šerifa, zatim Webba Landona. Ne reče više ni riječi. Okrene se i pode prema rubu dvorišta. Tu zastane s karabinom o boku. Putnici počnu izlaziti iz kočije da bi ušli u zgradu stanice. Webb Landon i Sean Lathrop izvuku Ladda Perkinsa. Betty Farlow zastane na trenutak na vratima stanice i pogleda Caldera. Bila je bijela poput plahte, no iz očiju joj je ipak sijevala požuda.

Calder se na trenutak osvrne, a onda se opet okrene prema brežuljkastom predjelu, u kojem su nestali razbojnici.

IV

Znala je tko su bili oni razbojnici. Silno se bojala.

Esmeralda sjedne u mračni kutak spartanski uređene stanice. Bila je uvjerenjena da joj ostali čitaju s lica: vide da je upućena u sve.

Čovjek koji je skočio na kočiju i zavirio u nju nije bio zakrabuljen. Nije znala njegovo ime, ali često ga je viđala. U San Joseu! U muževnoj kući! Često je pratio drugoga čovjeka, za kojega je Esmeralda znala da je desperado: Johna Caleba.

Nikada nije točno znala što Caleb i njegovi ljudi rade za Barlowa Chisuma, no mogla je zamisliti zašto Chisum surađuje s takvim ljudima: bio je to čovjek koji je svoje poslove sređuje za pisaćim stolom. Poznao je zakone, paragrafe. Znao je kako se postupa s dokumentima, kako se potplaćuje i kupuje službenike. Ali za grube i prljave poslove mu je bio potreban Caleb.

Caleb i njegovi ljudi su uvijek dolazili kroz stražnji ulaz u kuću. Obično bi ušli tek poslije zalaska sunca.

Esmeralda nije ni na trenutak posumnjala u to da je prepad izvršen zbog nje. Osjećala se sve lošije. Zapita se ne bi li bilo bolje da odustane od bijega i preda se Calebovim ljudima. Doista nije pošteno da ostale putnike izlaže opasnosti.

Nije joj bilo jasno kako je Barlow Chisum mogao saznati gdje se nalazi, kako je uspio ta-

ko brzo poslati za njom razbojničku družinu Johna Caleba. A sve što se u međuvremenu dogodilo samo potvrđuje silnu moć njezinoga muža, kao i krajnju bezobzirnost u primjeni te moći.

Nije mogla ostati pokraj tog čovjeka i nije htjela odustati. Odustat će samo ako ne bude mogla drugačije.

U miru Lathropove stanice vrati joj se nešto sigurnosti, premda je znala da takvo stanje neće dugo potrajati i da će desperadosi vrebati negdje u brdima da bi ponovno udarili čim im se pruži prilika.

Gospoda Lanthrop iznese jelo. Mirišalo je na pečeno meso i jaku kavu.

Otvore se vrata. Jim Calder uđe. Ogleda se po prostoriji, baci šešir na klin u zidu i odloži karabin »sharps« na neki stol. Lice mu je djelovalo kao da je od kamena isklesano. Polagano prođe prostorijom i zastane ispred Webba Landona i šerifa.

— Oni su krivi! — odjednom poviče Betty Farlow. Skoči za susjednim stolom. — Odmah sam to zapazila. Razbojnici nas progone zbog njih.

— Vrebaju napolju — reče Calder. — Čekaju da opet krenemo. Otvoreni je prostor prikladniji za napad na kočiju.

— Zahtijevam da ta dva čovjeka ostanu ovdje! — reče Ladd Perkins gotovo obamrlim jezikom. Zavalio se na neudobnoj i tvrdoj klupi. Ruke su mu drhtale. Pred njim se na stolu nalazila velika čaša viskija.

Jim Calder se nije ni osvrnuo na Betty Farlow i Ladda Perkinsa. Reče:

– Bilo bi vrijeme da mi kažete kakva je to igra, šerife.

– Meni to nimalo ne nalikuje na igru. – Šerif Carter mu uzvрати pogled bez imalo nesigurnosti. – Na nas je izvršen prepad; koliko sam obaviješten, to se na ovoj dionici događa najmanje dva puta na tjedan.

– Na glavnoj cesti – potvrdi Calder. – Ali mi smo krenuli zaobilaznicom kojom se inače ne koristi nijedna kočija. Unatoč tome, razbojnici su nas vrebali.

– Nisam uvjeren u to. Možda smo slučajno prošli pokraj logora tih razbojnika, a momci su u tome vidjeli zgodu da se dočepaju kočije.

– Zvuči sasvim nevjerojatno. Ne mislite li tako? Calder privuče stolac, ali ne sjedne. – Kad bi bilo tako, razbojnici bi nas ostavili u miru barem od onoga trenutka u kojem smo ugledali stanicu. No oni su još uvijek ovdje.

Možda se već dugo nisu dočepali nikakvoga plijena.

– Prestanite okolišati oko vruće kaše! – reče Calder tako oštro da su svi zaboravili sparinu unutar stanice. – Dok smo se nalazili pred uništenim mostom i morali se odlučiti za zaobilaznicu, stekao sam dojam da se vaš pratitelj nečega boji i da računa s nekom nevoljom.

– Bio sam samo nervozan – reče Landon. – Još nikada nisam zašao tako duboko u zlatonosna polja.

– Razgovaram sa šerifom – reče Calder. – Vi zastupate zakon i ne biste smjeli dovoditi u opasnost našu kočiju i putnike!

– Nikoga ne dovodim u opasnost. – Šerif Carter opet izdrži

Calderov pogled. – Zar vas svaki prepad čini toliko nervoznim, gospodine Calderu? Zar ste tako mekani na prilajkivanje jedne histerične žene i čovjeka koji pada u nesvijest čim zamiriše na barut?

– Koje li drskosti! – poviče gospoda Farlow.

– Imam oči u glavi. – reče Calder. – Vaš pratitelj se vlada kao da mu je nečastivi za petama. Ne putujete vi slučajno zajedno! Vi morate pripaziti na njega, zar ne?

– Ne znam o čemu govorite, Calderu. U San Joseu smo kupili vozne karte do Sacramenta i mi smo putnici. Prepadi nam nisu nimalo dragi, kao ni drugim putnicima. Zaboravite moju zvijezdu: nadležan sam samo za savezne zakone. Drumsko razbojništvo bi potpadalo pod njih samo kad bi ova kočija prevozila saveznu poštu. Kada ćemo krenuti?

– Ne mogu vas prisiliti da mi odgovorite. – Calder se okrene u stranu i reče: – Pričekat ćemo do večeri. Krenut ćemo pošto padne mrak.

– Noću nemamo uopće nikakvih izgleda – prigovori Perkins.

– Pa što bismo morali uraditi prema vašem mišljenju? Zar da ostanemo ovdje? – Calder sjedne za drugi stol. Gospoda Lathrop mu donese veliki odrezak i svježeg, mirišljivog kruha.

– Ta zar ne želite svi u Sacramento? Krenut ćemo poslije zalaska sunca.

Esmeralda pogleda Landona i šerifa. Osjećala je kako joj bilo udara u grlu. Dosad nije posumnjala ni u koga. Calder je bio duboko uvjeren da su šerif

i Landon krivi za prepad. Nešto s tom dvojicom nije bilo u redu, no Esmeralda je ipak vjerovala da su se razbojnici htjeli dočepati samo nje. Poslao ih je Barlow Chisum da bi je doveli natrag. A ona je bila odlučna u namjeri da izdrži dokle god može.

* * *

Sunce je zapalo za planinu San Joaquin, spustilo je u more užarenih boja. Planinski je vjetar odisao slatkastim mirisom divlje žalfije.

Kočija sa zadignutim rudom se nalazila na rubu dvorišta. Sjene su se malo-pomalo stapale u sumrak. Jim Calder je koračao pokraj obora i promatrao brežuljkasti teren.

Hrptovi planine su se zgrbili poput savijenih nemani. Negdje iza njih je vrebala opasnost.

Calder je osluškivao pjevušenje vjetra. Okrene se. Pokraj drugih koliba je sve bilo mirno. Osim iza prozora stanice, nigdje nisu gorjela svjetla.

Po strani kuće zapazi neku sjenu. Calder lagano zadigne cijev karabina. Zatim ustanovi da se radi o nekoj ženi.

– Što radite ovdje, gospodo Farlow?

– Unutra je silno zagušljivo.
– Pogleda ga grozničavim očima.

– Tu bi moglo biti još zagušljivije.

Odjednom se nađe tik ispred njega. Svojim ga dahom pogodi u lice.

– Ta nećete valjda dopustiti da ona dvojica i nadalje putuju s nama? Šerif i onaj Landon.

– Platili su voznu kartu.

– Ali razbojnici očito smjeraju na njih. Izloženi smo opasnosti dokle god su oni s nama.

– To je samo sumnja i ništa više.

– Vi znate što je to.

– Ništa ne znam, gospodo Farlow.

– Zovite me Betty.

– Pođite u kuću! Napolju je opasno.

– Unutra me nitko ne očekuje. – Još se više približi Calderu. – Niti vas. Osim nas na dvorištu nema nikoga.

– Imam posla. – Calder se htjede okrenuti, no gospoda Farlow mu položi ruke na ramena. Zahvat joj je bio čvrst, izazovan. Calder osjeti pritisak njezinih grudi. Osjeti kako mu je krv zakolala nešto brže. Betty Farlow je bila privlačna žena. Nije imao dovoljno vremena da razmisli o tome, ali isto tako nije htio imati više nevolja nego što ih već ima.

Poljubi ga. Naprosto pritisne svoje tople i punačke usne na njegove. Calder oprezno odmakne glavu i reče:

– Ostavite to radije!

– Želim te... – U njezinim se očima odrazi crveni sjaj večernjega sunca. – Poželjela sam te u prvom trenutku... čim sam se popela u kočiju i ugledala te.

– U Sacramentu vas očekuje suprug.

– Mrtav je. Nitko me ne očekuje, kažem ti... niti u kući, niti u Sacramentu. – Nisam ovdje zbog šale – reče Calder, – Na straži sam.

– Pošalji nekog drugog da stražari! Čekat ću te u staji.

Ponuda je bila i više negoli primamljiva. Calder na trenutak zaboravi razbojнике. Osjeti

tijelo Betty Farlow, osjeti njezine ruke što su skliznule pod njegovu košulju i milovale mu mišićava ramena.

— Podite u kuću, Betty! — Odlučno je odgurne od sebe. — Zar se uopće ne bojite?

— Ne bojim se dok si ti ovdje.

— Sada nije vrijeme za takve stvari.

— Uvijek je vrijeme za to — ustrajala je Betty Farlow. — Ponajprije kad smo izloženi opasnosti.

Calder se okrene. Začuo je neki šum i okrenuo glavu.

S dvorišta se začuju koraci. Calder se oslobodi zagrljaja.

— Podite u kuću — reče joj. — Zaboravite svoj naum.

— Zar ja? — Iz očiju su joj sijevale munje. — Zar se tebi možda nije htjelo?

— Bila je to greška. Podite sada!

— Sa mnom to ne možeš učiniti.

— Ništa nisam učinio s vama. Možda bih bio, da smo imali vremena. Mislim, međutim, da bi to ipak bila greška.

— Životinjo! — poviče Betty Farlow. — Ti...

Čvrsto je dohvati za desni zglob i povuče je k vratima.

— Šuti! — Kad ju je pogledao, oči su mu sjale poput leda. Betty Farlow trenutačno umukne. Calder se progura pokraj nje i pogleda sumračno dvorište.

Iza obora zapazi nekoliko sjena što ih nije mogao izazvati noćni vjetar. Sagne se, pograbi pušku što ju je ostavio pokraj vratiju. Zatim uhvati Betty Farlow za desno rame i reče:

— Podite u kuću! Smjesta! Ne zastajkujte i ne osvrćite se!

— Što to znači?

— To znači da smo dobili posjet.

— Neću izići u dvorište! — gotovo vrištavim će glasom Betty Farlow.

— Učinit ćete upravo ono što sam vam kazao, ukoliko vam je život mio! U staji nemate nikakvih izgleda. Krenite!

Gurne je kroz vrata. Betty Farlow sakupi haljinu, uspravi se i brzim korakom pođe ka glavnoj zgradi.

Calder ostane sagnut. Promatrao je korale. Sjene su nestale. Ali znao je da su tu...

Betty Farlow stigne do kuće. Calder ju je proklinjao u sebi. Umalo što ga na trenutak nije natjerala u ludilo. Sam je davao bio u njoj. Dok se ona nalazi u njegovoj blizini, morat će pripaziti na sebe.

Calder opet usredotoči pažnju na korale. Ponovno zapazi neku sjenovitu priliku. Podigne pušku.

* * *

U dvorištu odjekne pucanj. Jezičac sijevne iz grla cijevi.

Calder osjeti jaki udarac karabina. Uspravi se i požuri u dvorište. U trku povuče revolver i zapuca.

Sjene što ih je vidio pokraj obora odjednom poprime oštrije obrise. Tri muškarca, iza kojih su se pojavljivali i drugi.

Dva Calderova taneta udare u motke korala. Drvo se odlomi uz karakterističan šum. Zapazi kako su se dva muškarca bacila na tlo. Zatim zapucaju.

Tanad je orala prašinom, podizala je uvis. Caldorovi su se živci pokazali izvrsnima. Stigne do glavne zgrade i baci se na tlo iza zapadnog ugla.

Neposredno iznad njega nekoliko taneta tresne u zid. Glinena cigla se raspadne ispred njegovoga lica. Calder otpuže natraške.

Stigli su nekoliko trenutaka kasnije. Skočili su iza korala i pritrčali kroz večernje sjene. Odmah obaspu vatrom ugao, iza kojega je ležao Calder. Calder im htjede uzvratiti paljbom, ali nije stigao. Opet se morao povući. Tu i tamo bi ispalio po koji hitac, ali nijedno tane nije pogodilo cilj.

Vrata zgrade se odškrinu. Proviri revolverska cijev. Sijevnu i plamičci s njezinoga grla. Calder zapazi kako je jedan od napadača zateturao, zatim se spusti na koljena i uhvati se za bok.

Drugi mu pritrči, uhvati ga ispod pazuha i odvuče, iako je ranjenik počeo vikati.

Calder skoči i baci se na vrata. Dva se taneta zabiju u zid pokraj njega. Zatim ga pograbe dvije snažne šake i povuku u zgradu. Vrata se zalupe. Calder čvrsto tresne o grubo obrađene daske. Dočeka se na laktove i preokrene se.

Ispod stola su čučali putnici i Lathropovi. Pogledavali su ga razrogačenim očima.

— Stigoste! — Calder se uspravi. Šerif Carter je čučao pokraj vratiju. Nabijao je revolver. On je Caldera povukao u kuću.

Napolju su i nadalje praskali hici. Nekoliko se taneta zabije u hrastova vrata.

Dva se prozora razbiju uz zveku krhotina. Tanad prozviždi kroz prostoriju i zabije se u stražnji zid.

— Sve će nas poubijati! — zavrišti Betty Farlow.

Calder otpuže k prozoru. Šerif zauzme položaj na drugome. Gotovo istovremeno otvore vatru. Zapaze napadače kako se povlače k staji. Zatim zavlada tišina.

— Istjerajte ih! — poviče Betty Farlow. Pokaže Landona i šerifa. — Sve je to samo zbog njih. Ta neću dopustiti da me ubiju zbog njih...

— Nikoga ne možemo žrtvovati — reče Esmeralda. Još se držala po strani. Bila je blijeda. Glas joj je podrhtavao. — Možda ti ljudi žele samo naš novac...

— Kad bi im bilo samo do nekoliko dolara, već bi odavna odustali i potražili koju drugu kočiju. — Ladd Perkins je govorio brzo i neprirodno svijetlim glasom. — Postoji nešto što krijete, šerife. Zastupate zakon. Kako možete dovoditi u opasnost naše živote! — Njegova se optužba pretvori u jadanje. — Imam ženu i dvoje djece u Sacramentu...

— Nikoga nećemo poslati na polje — odlučno će Calder. — Kočija, za koju sam odgovoran, stići će na cilj sa svim putnicima. — Kimne Esmeraldi i doda: — Gospoda ima pravo.

— Eto, ona ima pravo, a ja nemam! — vrištala je Betty Farlow. Okrene se k Esmeraldi. — Tko je ona uopće? Poimence znamo sve putnike, ali ne znamo kako se ona zove. Možda ona zna nešto više.

— Ništa ne znam. — Esmeralda je gledala u pod.

— Ostavite druge putnike u miru, gospodo Farlow. — Calder se naljuti. — Zajedno smo i tako ćemo izdržati do kraja!

– Gospodo Farlow! – rugala se Betty Farlow. – Znate li gdje sam bila prije nego što sam ušla u kuću? Bila sam zajedno s vama u staji. I zbog toga su razbojnici prodrli u dvorište! Zbog toga što nisi pazio! I sada me još nazivaš »gospodom Farlow«! Vjerojatno si bacio oko na ovu bezimenu i zbog toga joj daješ za pravo.

– Bio sam u staji, jer ste me uvukli unutra – reče Calder. – U staji sam bio pet minuta. Ali ne vjerujem da to bilo koga ovdje zanima, gospodo Farlow.

– Želim znati tko je ta žena!

– poviče Betty Farlow.

– Zovem se Esmeralda Chisum – reče Esmeralda.

Nije ni opazila kako je Webb Landon problijedio poput krede, ni kako je šerif Carter zadigao obrve.

Calder reče:

– Jeste li zadovoljni, gospodo Farlow?

– Pa što može reći samo ime!

– Betty Farlow prezirno odmahne. – Što želite u Sacramentu? Zašto se vozite s nama?

– Zašto vi putujete tom kočijom u Sacramento, gospodo Farlow? – zapita Esmeralda.

– Ne tiče vas se!

– Ne bih rekla...

– Opet dolaze! – poviče vozač Peevy, koji je zauzeo položaj za trećim prozorom. Iz dubine prostorije se pojavi Lathrop. Donese sa sobom tri karabina sharps. Jednog gurne u ruke sinu, drugoga ženi, mršavom stvorenju s naboranim, suncem opaljenim licem.

Napolju opet zapraskaju hici. Betty Farlow udari u dreku. Ladd Perkins prekrije uši. Dok su muškarci s prozora uzvraća-

li vatru, Esmeralda je sjedila ispod stola...

Esmeralda začuje neki šum iza kuće. Srce joj je udaralo u vratu. Poviče:

– U stražnjoj prostoriji je...

Calder se naglo okrene. U istom se trenu otvore vrata. Neki se visoki čovjek pojavi na pragu. U rukama je držao pripiljenu sačmaricu.

Calder zapuca. Djelić sekunde kasnije zapuca i šerif.

Tanad gotovo istodobno pogode razbojnika. Odbaci ga natraške u dovratok. Čovjek se zanjše. Cijev sačmarice se podigne. Razbojnik zgrči prst oko otponca.

– Neee... – poviče Perkins.

– Ne pucaj!

Cijevi sačmarice prasnu istodobno. Povratni udarac istragne razbojniku pušku iz ruku. Obavije ga oblak barutnoga dima. Prasak odjekne prostorijom. Esmeralda pomisli da će joj prsnuti bubnjići.

Sačma načini rupu u stropu prostorije. Pošto se slegao oblak dima, razbojnik je nepomično ležao na podu. U čekaonici su izvirivale samo njegove čizme.

– A da je sačmarica bila usmjerena u nas... – Ladd Perkins je djelovao kao da će trenutačno pasti u nesvijest.

Napolju odjekne zaglušujući topot kopita. Jahači su jurili prema stanici. Pucali su iz svih cijevi. Poput Indijanca su visili postrance na konjima./i Jedan je od njih jahao ravno na stanicu s bakljom u ruci. U posljednjem trenu okrene konja i baci baklju. Poletjela je poput komete i upala u prostoriju kroz razbijeni prozor.

Baklja padne na jedan od stolova. Frcnu iskre. Baklja se odbije i baci petrolejsku svjetiljku sa susjednog stola.

Cilindar se razbije. Razliveni petrolej se upali i lizne visokim plamenom.

Lathropovi odmah skoče. U pozadini prostorije se nalazila kaca s namočenim rubljem. Stari Lathrop je dohvati bez oklijevanja i baci na plamen što se ujeo u daske poda.

Calder, šerif i Peevy su u međuvremenu ispuicali svoje revolvare.

— Odlaze! — Peevy skoči.

U istom trenu se jedno tane zabije ispred njega u okvir prozora. Tuča iveraka ga pogodi u lice. Peevy zaurla i okrene se. Rukama prekrije lice i prisebno se spusti na koljena.

Pošto je otkrio lice, s lijevog mu obraza poteče tanki potočić krvi prema vratu.

Napolju je sada bilo mirno. Na nebu je sjalo nekoliko zvijezda. Kroz razbijene prozore puhao je noćni vjetar. No još je uvijek bilo sparno i zagušljivo. Prostorijom se povijao barutni dim. Najedao je sluznice. Na podu usred prostorije se nalazila velika mlaka vode s razbijenom petrolejskom svjetiljkom i ugašenom bakljom.

— Još noćas moramo krenuti.

— Calder se uspravi.

Webb Landon reče:

— Ja neću dalje.

Pogleda Esmeraldu.

— Ako su oni napolju zbog vas stigli ovamo — reče Calder

— zacijelo će uvelike cijeniti vaš ostanak. A svi će vam drugi biti zahvalni.

— Gospodin Landon je nervozan i ne zna što govori — umi-

ješa se šerif Carter. — Otputovat će u Sacramento, dakako!

— Neću dokle god će ta žena putovati s nama — reče Landon još zureći u Esmeraldu, kao što hipnotizirani kunić zuri u zmi-ju.

— Doista ne znam što je ta žena kome učinila — reče Calder.

— Preziva se Chisum! — zavrišti Landon.

— Svi smo to čuli.

— Ukrcala se u San Joseu.

— Pa i vi ste se tamo ukrkali.

— Upravo zbog toga! — Landon ustane i ustukne natraške kao da se boji da će Esmeralda nasrnuti na nj. Esmeralda ga je bespomoćno promatrala. Grlo joj se sve više stezalo. Mozak joj je grozničavo radio: Bila je sasvim sigurna da Landona nije nikada vidjela. No budući da je znao za njezino prezime, morao je biti povezan s mužem.

— Neka objasni ima li kakve veze s Barlowom Chisumom!

— Landone! — poviče šerif.

— Moj je život na kocki! — još je glasnije rekao Landon. — Imam pravo da postavim to pitanje. — Okrene se i optužujući ispruži desnu ruku prema Calderu: — Do vraga, imate pravo! Naravno! Oni prokleti nitkovi su u potrazi za mnom. A sada želim znati putuje li s nama i uhoda.

— Barlow Chisum mi je muž.

Esmeralda na trenutak sklopi oči. Konačno je saznala: Caleb i njegovi nitkovi ne traže nju, već Landona! Bogzna zašto. Oh, zašto sam se ukrcala upravo u tu kočiju, pomisli Esmeralda.

— Odmah sam znala da s njom nešto nije u redu — zalaje Betty Farlow. — Bila je tako ti-

ha. Nije kazala ni riječi i stalno se odvajala od nas.

– Ne poznam vas – reče Esmeralda Landonu, trudeći se da joj glas zvuči što odlučnije. – Vas i šerifa sam po prvi puta ugledala u kočiji. Ukoliko ste u sukobu s mojim mužem, doista ne znam o čemu se radi. To je istina, kunem vam se!

– Ne bih joj povjerovala ni riječi! – poviče Betty Farlow. – Ona je zmija! Uvukla se među nas da bi nas sve upropastila!

– Zar ste stekli dojam da je tko bio prema meni osobito obziran? – zapita Esmeralda.

– Želio bih porazgovarati s vama. – Calder prodje čekaonicom i kimne Esmeraldi.

Betty Farlow poviče:

– Staja je tamo naprijed! Odmah sam znala da je priželjkujete!

– Kažete li još samo riječ, gospodo Farlow – mirno će joj Calder – položiti ću vas preko koljena.

Prođe kroz vrata u kojima je još ležao mrtvi razbojnik. Esmeralda ga je slijedila. Trudila se da ne pogleda mrtvaca. Calder uđe u uski hodnik što je vodio u kuhinju stanice. Zastane. Oštro je promatrao Esmeraldu. Žena izdrži njegov pogled.

– Znate li koji su nas ljudi napali?

– Prepoznala sam čovjeka koji je pokušao uskočiti u kočiju.

– Imaju li ti momci kakve veze s vašim mužem?

– Da.

– Ima li gospodin Landon kakve veze s njime? – Ne znam. Muž mi nikada nije govorio o svojim poslovima.

– Zašto ste se ukrkali u kočiju?

Krzmala je. Njezina je sigurnost naprosto ishlapila. Naposljetku reče:

– Jer sam napustila muža.

Esmeralda spusti glavu i polagano nastavi.

– Možda ljudi Johna Caleba nisu ovdje zbog gospodina Landa. Možda im je zadatak da vrate mene...

– Ta ni sami ne vjerujete u to!

– Ne vjerujem. – Ponovo ga pogleda. – Doista ne vjerujem, ali znam da je sposoban za sve...

– Zacijelo nije tako glup da bi poslao cijelu razbojničku družinu da bi ova prepala kočiju i vratila mu ženu. Mogao bi to postići i na drugi način. Zašto bi se iz tako smiješnoga razloga izložio opasnosti mnoštva svjedoka? Stekao sam dojam da nas oni prokletnici napolju namjeravaju sve poubijati. Zar bi vaš suprug to uradio samo zato da bi vas vratio kući?

– Ne vjerujem da sam za njega toliko vrijedna. Ali ne znam...

– Bilo bi to glupo. Zar je vaš muž glup?

– Sve prije nego to.

– Onda se nešto drugo krije iza toga. Kazali ste da družinu vodi neki John Caleb?

– Jesam.

– Čuo sam to ime. Navodno je terorizirao kopače zlata pokraj Sacramenta.

– Moj suprug nije izbirljiv u pogledu sredstava.

Esmeralda je djelovala ponešto ukočeno.

Calder je prodorno pogleda i reče:

– Sve je u redu, gospodo Chisum. Budite bez brige!

– Možda odista ne bih smjela dalje s vama.

– Ta kupili ste kartu za vožnju do Sacramenta, nije li tako? Prema tome, odvezite se do Sacramenta.

Calder prođe pokraj Esmeralde. Slijedila ga je u čekaonici pomalo krzmajući. Kad su ušli, svi su zurili u njih.

– Nemam nikakvih razloga iz kojih bi vas gospoda Chisum morala zabrinuti – reče Calder.

– Što li je uradila s tobom da se toliko zalažeš za nju? – zajedljivo će Betty Farlow.

Calder se ni ne osvrnu na nju. Okrene se k šerifu.

– Gospoda Chisum mi je objasnila razloge svojega putovanja. Mislim da ste sada vi na redu, šerife.

Želite li me još jednom prelušati, Calderu?

– Zašto ljudi Barlowa Chisuma progone vas i Landona?

– Napolju, dakle, vrebaju Chisumovi ljudi? – Čuvar zakona oštro pogleda Esmeraldu.

– Prema svemu sudeći, gospoda je doista progovorila. Pa dobro: Gospodin Landon će pred sudom u Sacramentu dati iskaz protiv gospodina Chisuma. Njegov bi iskaz mogao gospodina Chisuma stajati glave. Kad bih ja bio Chisum, također bih pokušao zaustaviti gospodina Landona.

– Zašto niste pošli kojim drugim putem?

– Jer nisam vjerovao da će se Chisumovi ljudi usuditi napasti kočiju krcatu putnika.

– To je sasvim nevjerojatno!

– Ladd Perkins ustane sa svo-

jega mjesta. – Znali ste, dakle, da je taj čovjek ugrožen! – Pokaže Landona. – Unatoč tome ste računali s time da bi i sve nas mogli poubijati zbog toga.

– Ta živi ste još, gospodine Perkins.

– Morate ostati ovdje! – poviče Betty Farlow.

– Nikoga neću zadržati ovdje – umiješa se Lathrop.

– Već sam jednom kazao da nikoga nećemo ostaviti. – Calder pride k razbijenom prozoru i pogleda napolje. Ništa se nije micalo. Razbojnici su se očito povukli.

– Želim znati zašto ste vi ovdje. – Landon je zurio u Esmeraldu.

– Nije zbog vas – odbrusi mu Calder. – Budući da ste nam vi i šerif tako dugo tajili da je prepad usmjeren na vas, odista nemate nikakvo pravo da predbacujete gospodi Chisum.

Calder posegne za puškom i gurne metak u cijev.

– Možete biti sasvim sigurni da vas gospoda Chisum ne namjerava ubiti.

– Pitam se što je ona uradila s tobom? – Pogled Betty Farlow je bio prepun mržnje.

– Nije ono što ste vi namjeravali – reče Calder. Okrene s vozaču. Peevy je sjedio za stolom, na koji je gospoda Lathrop stavila posudu vruće vode. Ispirao je krv s lica.

– Je li s tobom sve u redu ili da je preuzmem zapregu? – zapita ga Calder.

– Zar bi ti upravljao kočijom? Nemoj da se nasmijem! – Peevy se udari dlanom po bedru. – Ti ćeš se pobrinuti da tvoji topovi pucaju kako valja, a vožnja kočije je moja briga, nije li tako?

— U redu, Peevy. Nitko ne drži uzde bolje od tebe! — Tih me nekoliko ogrebotina neće zaustaviti — reče Peevy i ustane. — Kada krećemo?

— Ne možemo krenuti dok ubojice vrebaju napolju — umiješa se Ladd Perkins. — Barem na po tami.

— Želite li pričekati da ubojice zapale stanicu gospodina Lathropa? — zapita Calder. — Ostanemo li ovdje cijelu noć, uradit će upravo to. — Calder pođe s Peevyjem k vratima. Otvori ih i oslušne. Naposljetku iziđe u dvorište. Ništa se ne dogodi. Calder uvuče u pluća noćni zrak. Sada se u njemu osjećala svježina planine i slatkasti miris kadulje.

Približavajući se kočiji, Calder osjeti kako mu se srsi spuštaju niz leđa. Pogleda prema koralima. Nigdje nije zapazio nikakav pokret, nigdje nikakva šuma. Nije se čulo ni lepetanje krila noćnih ptica.

— Dovedi konje! — reče Calder ne okrenuvši se.

Ostanite pokraj kočije. Oprezno otvori lijeva vrata i pregleda unutrašnjost kola. Peevy pođe u staju.

Iza njih iziđu iz kuće Lathrop i njegov sin. Na vratima zastane gospoda Lathrop. U rukama je držala spremnu pušku. Na jednom od prozora se pojavi šerif.

— Nikada više neću putovati kontinentalnom kočijom! — zavapi Ladd Perkins, spustivši glavu i zureći u tlo. — Izvučem li živu glavu, neću se micati iz Sacramenta!

Betty Farlow ustane i stavi na stol veliku kantu kave što ju je skuhala gospoda Lathrop. Ulije

kavu u šalice. S lončićem kave u desnoj ruci pride Esmeraldi, koja je opet zauzela mjesto na jednoj od neudobnih klupa. Zavalila se. Nije bila umorna, no osjećala se sasvim iscrpljenom. Sasvim ravnodušno i bez ikakvog uzbuđenja odmjeri Betty Farlow.

— Jimu Calderu ste mogli zavrtjeti glavom, ali meni nećete — reče Betty. — Okladila bih se da točno znate zašto razbojnici progone šerifa. A vi ste ovdje zato da biste pripazili da se sve odvija prema planu.

— Mislite što hoćete — nevoljko će Esmeralda.

— Pitam se što Calder vidi u vama.

Lice Betty Farlow se iskrivi.

— Ništa — odgovori Esmeralda. — Ostavite me u miru! Ne želim razgovarati s vama.

— Zašto ne izidete napolje k vašim prijateljima i ostanete tamo kamo pripadate?

— Odakle znate kamo ja pripadam? Ne znate odista ništa!

— Prokleta mrcino! — Betty Farlow podigne lončić da bi sasula sadržaj Esmeraldi u lice, no potonja se sagne.

Desni ručni zglob Betty Farlow odjednom uhvati ruka osobe koja joj se nalazila s leđa. Lončić joj ispadne iz ruke i padne na pod. Kava se prolije.

Betty se okrene, ali nije se mogla osloboditi.

Šerif Carter se nalazio iza nje. Betty ga htjede izvrijedati, no šerifovo je lice bilo prekriveno nekom upozoravajućom sumornošću.

— Izazvali ste sasvim dovoljno nemira — reče joj šerif. Gurne je za jedan od stolova, okrene se i pogleda Esmeraldu. —

Nadam se da se Calder nije prevario. — Oslušne prema napolju. U prostoriju dopre zveckanje lanaca opreme i topot kopita. — Nećete spasiti svoga muža.

— Ne želim ga spasiti.

— Vidjet ćemo. — Carter se opet okrene k prozorima.

Esmeralda zapazi neprijateljske poglede Landona, Perkinsa i Betty. Zadrhti cijelim tijelom. Nije htjela pokazati nikakvu slabost, ali doista nije znala dokle će izdržati. Na trenutke je vjerovala da se već oslobodila sjene Barlowa Chisuma. Sada se zapita hoće li ga se ikad osloboditi. Prisjeti se i riječi šerifa Cartera i zaključi da je dobro odabrala trenutak odlaska. Ako je Barlow Chisum već pao u glib, to još nije značilo da će se ona izvući iz njega.

V

— Jesi li sasvim siguran?

John Caleb povuče dim iz cigarete. Ispod pepela se raspali žar. U blijedom svjetlu zvijezda je njegovo bradato i grubo lice djelovalo poput maske monstruma.

Amos Tuller mu je sjedio sučelice. I drugi su ljudi sjedili naokolo na tlu. Djelovali su iscrpljeno. Neki su razderali košulje i rupce da bi od njih načinili pivoje.

Ruke Amosa Tullera nisu bile povijene. Nabrekle su do dvostrukog obujma. Koža mu je bila rasječena na zglobovima prstiju, šaka, kamo ga je pogodila cijev Calderove puške. Košulja i hlače su bili razderani. Na licu, koljenima i laktovima također je mjestimice nedostajala koža.

Na ranama se načinila neka tamna kora.

Osjećao je boli i smrzavao se, premda je bilo sparno. Uvukao je ramena, ruke su mu drhtale. Lice mu je bilo iskrivljeno od boli.

— Znam što sam vidio. — Amos Tuller je zurio u svoje ruke. — Mislim da su mi kosti polomljene.

— U San Joseu ćemo te skrpi-
ti.

— Ukoliko se ikad vratimo u San Jose.

— Ima i drugdje liječnika —
reče Caleb.

— Ako se još igdje možemo pokazati. — Tuller pokušava stisnuti šake. Zaurla od boli. — Prokleti pratitelj! Naide li mi pred cijev...

— Ne bi mogao ni zapucati —
reče jedan od ljudi.

— Zgazit ću ga! — poviče Tuller. Suze mu izbiju na oči. U žestokom mu se jecanju zatrese tijelo. — Ne budem li više mogao pucati... — Prokune. — Neću moći čistiti ni pljuvačnice po salunima ako mi ruke ostanu uzete!

— Na psu rana, na psu i zarašla! — Calebov je glas zvučao oštro i hladno. — Moram točno znati je li šefova žena sjedila u kočiji.

— Kunem ti se da sam je vidio! Vidio sam je upravo kao što sada vidim tebe! Dok sam visio ispred prozora, gledao sam je s manje udaljenosti nego sada tebe. Poznam je, John. Ta bio sam s tobom u Chisumovoj kući!

John Caleb se ujede za donju usnu. Spusti glavu i prepusti se nekom razmišljanju zureći u tlo. Ispljune cigaretu. Još se ne-

ko vrijeme žarila na tlu, dok se on nije micao niti govorio.

– To čini stvar još složenijom – reče naposljetku.

– Pobjegla mu je, zar možda nije? – Jedan od ljudi pucne prstima. – Misliš da bi Chisum htio da budemo obzirni prema njoj. Što će se dogoditi ako nam kočija izmakne samo zbog toga što smo bili oprezni?

– Možda uopće ne moramo biti oprezni – umiješa se drugi.

– Kočija će nam ionako izmaći. Onaj je pratitelj prokleti čovjek, a i šerif puca vraški dobro.

– Uхватit ćemo kočiju – reče Caleb. – Ako šefovoj ženi samo vlas savijemo, imat ćemo još više nevolja.

– Zašto je pobjegla od Chisuma? – Neki krivonogi mršavi čovjek načini omalovažavajući pokret rukom. – Radi se o našim glavama... ne sredimo li šerifa i Landona. Ona je samo nekom nesrećom ušla u tu kočiju. Uostalom, moramo li reći Chisumu da je i ona bila u kočiji, pošto se vratimo u San Jose?

On će svakako saznati. Ljudi će jednom pronaći kočiju s leševima. A što onda?

Onaj drugi slegne ramenima.

– Eto, zapazili smo to tek kada je sve bilo svršeno.

– Chisum ti neće povjerovati.

– Čemu se toliko bojiš Chisuma? U glibu je, upravo kao i mi. Ništa nam ne može učiniti.

– Zasad ne može. – Caleb zaklima glavom. – Ali prilike se mogu izmijeniti. Chisum je odvjetnik. Na kraju će zakon uvijek biti na njegovoj strani. Bude li potrebno, Chisum će uvijek pronaći mogućnost da

spasi svoju kožu i svu krivnju baci na nas!

– Žena je opasna – reče drugi. – Ako ju je Amos prepoznao i ona je prepoznala njega. Umakne li nam kočijom, bit će to svakako nezgodno za nas. Ne samo zbog Landona i šerifa... ponajviše zbog nje!

– Uхватit ćemo je i odvesti je natrag. Živu! – Caleb završi raspravu odlučnim pokretom ruke. – Uхватit ćemo kočiju. Pratitelj nema nikakvih izgleda. Previše nas ima. Mislim da je to Calder. Vidio sam ga već, a i čuo sam za njega. On je najžešći čovjek Overland-Company. Neće biti tako lako kako smo vjerovali, ali na kraju ćemo pobijediti.

Iz mraka se začuju koraci. Neka se sjenovita prilika pojavi iza polja kadulje. Ljudi posegnu za puškama. Naposljetku prepoznaju svojega druga koji je zaostao da bi držao na oku Latthropovu stanicu.

– Kočija kreće! – poviče čovjek. – Pobjeći će! Upravo su se svi ukricali !

– Calder je doista hrabar.

Caleb se uspravi i namjesti pojas s revolverom. Provjeri pušku i pođe ka konjima.

– A što će biti sa mnom? – reče Tuller s prizvukom očaja u glasu.

– Ti ćeš u San Jose.

– Dobro znaš da ne mogu odjahati onamo dok ne znam točno hoćete li moći zastaviti kočiju. – Tuller se također uspravi. – Umakne li vam, Chisumova će kancelarija propasti, a ja ću se nalaziti u San Joseu gdje će me odmah napasti vigi-lanti.

– To je tvoj problem, Amos – hladno će mu Caleb. – I mi smo u opasnosti... svaki od nas će jednoga dana nasjesti. – Slegne ramenima. – Eto, sudbina!

– Svinjo!

– Pazi što govoriš! – Caleb uzjaše. – Isto sam tako i ja mogao nastradati. Što bi ti tada uradio, Amos?

– Ne možete me ostaviti samoga...

– Možeš jahati s nama. Ako izdržiš...

– Ruke me peku kao da su u vatri. Možda će me uhvatiti groznica od rana...

– Svi ćemo mi morati umrijeti jednoga dana, Amos. Prilikom pada s kočije si mogao slo-
miti i vrat! A ostao si čitav. Okladio bih se da ćeš nekako izdržati.

– Potreban mi je čovjek koji će sa mnom odjahati u obližnji grad! – reče Tuller vrištavim glasom. – Ne mogu ni uzde držati u rukama, ne mogu odrezati komad mesa...

– Vidiš li gdje kakvu bolničarku, Amos? Ja je ne vidim.

Ljudi se nasmiju. Caleb potjera konja.

– Srolje! – poviče Tuller. – Želim vam istu sudbinu! Nadam se da će se svakom od vas dogoditi ponešto, ali tako da ostanete na životu... onda ćete znati kako je to kad si čovjek ne može pomoći! Svakom se od vas to može dogoditi još ove noći... I tada se sjetite mene!

– Previše bučiš, Amos – reče mu jedan od ljudi. Drugi se nasmiju i projašu pokraj Tullera. – Na kraju ćeš promuknuti, bit će ti potreban liječnik i za grlo.

– Pojašite samo! – Tuller htjede zgrčiti šake, ali samo zastenje i presavije se.

Ljudi odjašu u noć, ostavivši Tullera koji je još vidio kako su njihovi obrisi nestali u tami.

Spusti se na koljena. Htjede rukama pritisnuti tijelo, no toliko su ga zaboljele da je to radije propustio. Ispruži ruke i podigne ih uvis da ne bi slučajno dotakle tijelo.

U neko mu vrijeme ruke postanu uzete. Više ih nije mogao podići, naprosto su se spustile niz tijelo. Nije više čuo ni topot konja svojih drugova. Ostao je sam. Sam sa svojim bolima, sa svojim očajem...

Nikada nije ni pomislio na to da će završiti tako. Tri je godine jahao s Johnom Calebom. Tokom tog vremena je ubio tri čovjeka, mnoge je povrijedio, opljačkao. A sada je bio bespomoćan i znao je da nitko neće imati samilosti spram njega. Padne li u ruke zakonu ili vigilantima, ne može očekivati nikakvu milost. Dopadne li šaka kakvom čovjeku kojega je opljačkao i ostavio u životu, situacija će biti sasvim slična.

Amosa Tullera obuzme strah. Otetura k svom konju. Bio je sretan što je kolan ostao pritegnut. Gotovo padne prilikom pokušaja da uzjaše. Konj otpleše u stranu. Tuller pokušava iznova. S mukom podigne ruke preko sedla i snažno se odbije od tla slobodnom nogom. Posreći mu... zatim pojaše. Konja je usmjeravao pritiscima bedara. Nije znao kamo da pojaše. Najradije bi se ubio, ali revolver nije mogao držati u ruci...

VI

Kočija je jurila paklenskom brzinom u smjeru sjeverozapada. Sada se opet nalazila na glavnoj cesti koja je bila prilično loša. Mrak je poput neke prijetnje pritiskivao zemlju, ovio je brda, skratio pogled. Vidljivost se stalno pogoršavala, jer se bližilo jutro i iz nizine su se dizali oblaci magle.

Vozač se na boku nagnuo daleko naprijed. Pokušavao je pogledom prodrijeti kroz mrak. Vozio je prebrzo. U nekoliko navrata kola su se isuviše približila rubu ceste. Kotači su poskakivali rubom zaraslim u travu, pokadšto bi skliznuli i niz strminu. Kočija se zanosila, ljuljala se. Calder se pridržavao za željezni naslon boka. Peevy nikako nije smanjivao brzinu. Tjerao je konje punim trkom, čvrsto držeći uzde u svojim čvorigavim rukama.

U unutrašnjosti kočije je vladala tišina. Esmeralda je sjedila pokraj šerifa Cartera. Do njega se u kutu zgurio Webb Landon. Lice mu je bilo ukočeno. Čini se da nije osjećao žestoke udarce koji su potresali kočiju.

Na suprotnoj su strani sjedili Ladd Perkins i Betty Farlow. Djelovali su kao da sjede u rupi prepunoj otrovnica. Ladd Perkins je pri tome umirao od silnoga straha, dok se u Betty Farlow gnjev pomiješao s užasom.

Esmeralda nije više znala kako dugo nije spavala. Ali nije bila umorna. Sve joj je neprestano prolazilo glavom: Godine što ih je provela s Barlowom Chisumom, promašeni brak, sumnjivi Chimusovi poslovi, njezin život u San Joseu što je

sve više nalikovao životu zatočenice, njezina odluka da nestane iz tog svijeta, da napusti muža i pođe vlastitim putem.

A sada je sjedila pokraj dvojice muškaraca koji bi njezinom mužu mogli slomiti vrat, a on je na njih poslao svoje vukove da bi poubijali sve putnike. Svjedoci nipošto ne smiju preživjeti! Nije li se nekom slučajnošću ukrcala upravo u tu kočiju? Esmeralda se zapita mora li zbog čega požaliti svoj čin... Naposljetku zaključi da bi sve ponovila upravo na način kako je to sada uradila.

U tom trenutku odjekne pucanj. Betty Farlow krikne. Kočija se zanesse, ispriječi se preko ceste i nagne se na bok.

— Sada će nas ščepati! — vikao je Ladd Perkins. Putnici padnu s klupa jedan preko drugoga. Kočija se ponovno zanesse na dva kotača, zatim sklizne sa ceste. Zaprega počne posrtati.

Peevy zategne uzde. Na trenutak je izgledalo da će se dogoditi nesreća. Teška se kola okrenu. Odjednom pukne remen orme i udari prema natrag silnom snagom.

Vozač je već skočio s kola. Trčao je od konja do konja i umirivao životinje koje su plesale amo-tamo i pokušavale se istrgnuti iz ormi.

I Calder side. Prije nego što je otvorio desna vrata kočije, ogleda se.

Šerif i Esmeralda se prvi usprave u unutrašnjosti kočije.

— Obruč kotača! — dovikne Peevy s drugoga mjesta.

— Naprosto se raspukao.

— Što to znači? — Webb Landon se prvi izvuče iz kočije.

— Ne možemo dalje.

— Morali smo ostati u Lathropovoj stanici! — poviče Landon na Caldera. — Bila je vaša zamisao da krenemo dalje! A što sada? Nalazimo se usred divljine i nemamo ništa osim te proklete kočije, koja nam ne može poslužiti ni kao sklonište. A razbojnici će stići prije izlaska sunca, okladio bih se! — Glas mu se slomi. Od očaja je drhtao cijelim tijelom. Okrene se k šerifu Carteru. — Vi ste me uvukli u tu stvar! Neka vas vrag odnese!

— Ako se ne varam, na nepunih pola milje udaljenosti se nalazi stari rudarski logor — reče Calder. Pogleda prema istoku. — Tamo zacijelo postoji i kovačnica.

— A što ako je nema?! — izdere se na njega Betty Farlow.

Oči su joj se još pohotno žarile. Još nije odustala. Željela je Caldera kao i prije.

— Mislite li na Pighole? — zapita Carter.

— Dakako.

— Logor je napušten — reče Carter. — Tamo sam prije dva mjeseca morao uhititi nekog čovjeka. Radilo je još samo desetak kopača. Svi su drugi već nestali.

— Što kažeš sada, Jime Calderu?! — Betty Farlow ga je promatrala mješavinom pohote i gnjeva u očima. — A tako si pametan! I mora se učiniti sve što ti kažeš?

— Moramo vidjeti — reče Calder.

— Naravno! — rugala mu se Betty. — Ne želiš priznati da si na kraju, da više ne znaš što ćeš! Uvijek želiš biti u pravu. A

mi ostali moramo zbog toga zagristi u travu.

— Do sada ste zagrizali samo u maglu, gospodo Farlow — odbrusi joj Calder. — Kad već tako dobro znate što ne valja, možda biste iznijeli kakav prijedlog?

— Već sam u stanici kazala što je valjalo uraditi: Otjerati šerifa i finoga gospodina Landa, a odmah za njima i tu ženu! — Gnjevno pogleda Esmeraldu.

— Podimo, dakle, u Pighole — reče Calder. Prebaci pušku preko ramena.

A kočija?

— Peevy će povesti praznu kočiju za nama. Čak ako nema ljudi u Pigholeu, pronaći ćemo kakvu radionicu. Možda nađemo nešto čime bismo mogli popraviti taj kotač.

— Dakako, svejedno je hoće li nas postrijeljati tu ili tamo! — reče Ladd Perkins. Prilikom pada s klupe razderao mu se haljetak.

— Ako želite ostati i pričekati Calebovu — družinu reče mu Calder — neću vas u tome sprečavati, gospodine.

Okrene se i pođe. Esmeralda mu se pridruži prva.

— Vraški ti se žuri da bi poletjela za svojim jatom, golubice! — poviče za njom Betty Farlow. Šteta je samo što će on zaglaviti kao i svi mi. Oh... oprost, zaboravila sam da ćeš ti biti jedina koja će preživjeti. Momci koji će nam prerezati vrat u neku su ruku tvoji namještenici...

— Izostavite vaše primjedbe, gospodo — reče joj šerif Carter. — Stječem dojam da uživate u svemu tome.

– Dakako da uživam! – zalaje Betty. – Umrijet ću od smijeha prije nego što me ustrijele.

Peevy se opet popne na bok. Usmjeri kočiju uz strminu, zatim je polagano potjera za Calderom.

Čovjek je stajao u sjeni ruševne suše, na uzvisini iznad prljavoga potoka što je presijecao dolinu, u kojoj se nalazio logor.

Drvena je ploča s užganim nazivom već odavna spala: Pihgole – Svinjska Rupa. Naziv je izvršno pristajao mjestu. Na prvi pogled to nije djelovalo tako. Kad bi čovjek uzeo kramp i lopatu i zarovao u tlo, na dubini od jednog metra naišao bi na vodu.

Čovjek iza suše je bio vrlo nizak, ali širokih ramena. Slijepljena mu je kosa padala na ramena. Lice mu se gotovo posve izgubilo u gustoj bradi.

U rukama je držao prastaru pušku brown bess s pripremljenim cijevima. Za pojasom je imao kolt i nož green river.

Promatrao je kako kočija ulazi u dolinu. Ispred nje su pješčili četiri čovjeka i dvije žene. Svi su djelovali prilično iscrpljeno. Prošli su pokraj prvih koliba Pigholea i počeli se ogledavati.

Čovjek iza suše se još više povuče. Napusti svoje mjesto i udari lukom da bi mogao iskoristiti zaštitu uzvisine. Nezapaženo se sa stražnje strane približio propalim kolibama glavne ulice.

Čudnovata kolona u međuvremenu stigne do sredine opustjeloga logora. Kočija se zaustavi. Vozač side.

Bradati se čovjek zaustavi iza napuštenoga saluna. Pokraj sa-

luna se nalazila njegova koliba. Pošto je vidio kako je jedan od muškaraca krenuo prema njegovoj kolibi, sklizne dvorištem saluna, stigne do prolaza u glavnu ulicu i zastane u raskoraku.

Napne kokot puške. Kovina zvecne.

– Šape uvis i ovamo s topovima!

– Jim Calder se okrene. Drugi, stojeći pokraj kočije, također se okrenu i skamene se.

– Zar slabo čuješ? Ne odbaciš li odmah tvoju artiljeriju, otpuhnut ću ti glavu!

– A zašto? – upita Calder.

– Jer se ne želim izložiti opasnosti. A ni ti ne bi smio: Istina, moja je puška ponešto stara, ali savršeno radi, kunem ti se! Napunjena je papirnatim metkom s tri taneta. Ništa neće preostati od tvoje lubanje.

– Kočija nam je oštećena – reče Calder. Nije mu čini se, bilo ni na kraj pameti da poslušaj upute bradatoga. – Raspukao nam se обруч na kotaču. Ponađali smo se da je u staroj kovačnici još ostalo nešto alata.

– S tobom je svršeno! – Bradati podigne svoju brown bess i savije kažiprst oko otponca.

– Jeku vlastitog hica nećeš više čuti!

– Glas je dolazio od kočije. Bradati okrene glavu i ugleda vozača koji je malo prije stajao na drugoj strani kočije. Sada se nalazio između kočije i zaprege, a u ruci je držao revolver.

Bradati je oklijevao. Naposljetku spusti svoju brown bess i reče:

– Čovjek mora biti oprezan.

– Upravo tako – reče Calder. Brzim pokretom spusti svoj

karabin o bok. — I zbog toga ćeš sada odbaciti svoju pucaljku! U mojoj je puški samo jedno tane, ali budi uvjeren da će te pogoditi.

Bradati se naceri. Sagne se i položi brown bess na tlo. Načini dva-tri koraka natraške i kimne drugim putnicima.

— Dobro jutro, moje dame — reče. — Oh... među vama je čak i čovjek sa zvijezdom. Koje li časti za staroga Dustyja Haiga. Tako visoki posjet već godina-ma nisam imao!

— Prebrzo ti pada na um da drugomu otpuhneš glavu!

— Kako rekoh: Valja biti oprezan. Pogotovu živi li ovdje čovjek sam i radi na svom nalažištu.

— Zar osim tebe više nikoga nema? — zapita Calder.

— Tako je, gospodine. Pripada mi cijeli grad! — Haig načini široki pokret rukom i opiše njime čitavu dolinu. — Sve što vidite, kraljevstvo je staroga Dustyja Haiga! — Oči mu nesigurno zasijaju. — Ta nećete mi valjda ništa oduzeti, zar ne?

Calder ispitljivo pogleda starca: Haigu više očito nisu bile sve ovce na broju. Neprestana potraga za zlatom koja najvjerojatnije nije urodila željenim uspjehom, a k tome i samoća, jer su svi drugi poodavno napustili logor, očito su tog čovjeka učinili čudnovatim. No Calder je znao da on nije jedini kojega je zlatna groznica otjerala tako daleko.

— Želimo samo popraviti kočiju, zatim ćemo u Sacramento.

— Sacramento! — ponovi Haig kao da se radi o nekoj čarobnoj riječi.

Starac se na trenutak zamisli, pa nastavi:

— Posljednji sam puta bio u Sacramentu prije dvije godine. Zakleo sam se da tamo neću prije nego što ću u džepovima imati dovoljno zlata da kupim pola grada. — Zahihoće. — Kovačnicu tražite, rekoste, gospodine? — Stari naznači naklon. — Mislim da još ima nešto alata tamo. Povest ću vas. — Ot-hrama ulicom.

Peevy spusti revolver. Gotovo rječitim pokretom ruke dotakne čelo.

Dok su slijedili bradatoga, iza brda na istoku počne izlaziti sunce. Oblaci magle su se počeli raskidati. U paučini po zakucima ruševnih suša i iskrivljenih koliba od dasaka su visile kapljice rose što su na jutarnjem suncu sjale poput biserja.

Smrzavajući se, Betty Farlow podigne ramena.

— Pravo mjesto za smrt — reče.

— Niste li još premladi?

Šerif nije skidao ruku s drška revolvera. U ljevici je nosio mali crni kovčeg.

Stignu do kovačke radionice, iskrivljene kolibe s primitivnim dimnjakom što se djelimice urušio. Tu je ležalo nekoliko zardalih kliješta. Peevy pronađe u nekom kutu čekić sa slomljenim drškom.

— S novim drškom stvarčica će biti besprijeekorna — reče Peevy. Ogleda se, dohvati neka kliješta s dugačkim ručicama, prljavu drvenu vedricu i doda: — Kad bi bilo još malo vatrice, kočija bi za sat vremena bila u redu.

— Tada bi moglo biti prekasno — reče Landon.

Sada je bio sabran na neki čudnovati način, upravo poput čovjeka koji sluti da mu se bliži kraj.

— Želiš nas se što prije riješiti, zar ne, Haig?

— Calder kimne kopaču. — Onda pomozite Peevyju oko vatre. Mi ćemo ostati skinuti kotač. Ispregnite konje, šerife! Perkins, potražite kakav panj što ćemo ga podmetnuti umjesto kotača!

— Ta nećete nam još i zapovijedati, gospodine Calder! — prigovori Perkins.

— Možete se požaliti na mene u Sacramentu, gospodine Perkins. A do tada ćete pomicati vašu stražnjicu kako vam ja kažem!

— Tu vam drskost neću zaboraviti!

Perkins se zaputi ulicom.

— Imaš li kakav zadatak za mene, generale Calderu? — zajedljivo ga zapita Betty Farlow.

— Naravno — uzvрати prijatelj. — Potražite koje sjenovito mjestance i umuknite već jednom.

Calder pođe ka kolima. Šerif je već otpustio remenje i lance ormi. Povede konje pod strehu kovačnice, koja je i nekoć štitila životinje i jahače od kiše.

Esmeralda sjedne na neki izvrnuti sanduk za stočnu hranu. Sunce se brzo dizalo, zrak se ugrijavao.

Pošto je podigla glavu, zapazi neko čudnovato svjetlucanje na brdima zapadno od doline. Najprije pomisli da je to blatnjava voda kakvog potoka što se ruši u dolinu, zatim primijeti jahače. Obuzme je osjećaj da joj neka ledena ruka steže grlo.

— Gospodine Calderu! — Esmeralda se uspravi. — Pogledajte tamo gore!

Calder i Landon su upravo zadigli kočiju da bi Perkins mogao podmetnuti panj. Calder se trenutačno izmakne. Landon nije mogao sam izdržati teret kočije. Poviče. Calder pobrza preko ulice.

— Carter! — poviče Calder. — Svi u stari salon!

Esmeralda potrči. Kad su Peevy i Haig napustili kovačnicu, bila je već pokraj Caldera.

— Što to znači? — poviče Dusty Haig. — Što se tu događa?

Nitko mu ne odgovori. Šerif Carter se nalazio iza kovačnice. Obiđe zgradu i potrči za ostalima.

Stignu gotovo do saluna, kadli zapraskaju prvi hici: Jahači su se spuštali nizbrdicom. Cijevi njihovih revolvera i pušaka rigale su vatru. Esmeralda prepozna Johna Caleba. Nije više imao rubac preko lica, a ni njegovi drugovi. Vjerojatno su se osjećali sigurnima, čvrsto su vjerovali u svoju pobjedu, u to da neće biti nijednog preživjelog svjedoka.

Esmeralda prva uđe u stari salon. Tu je bilo nekoliko slomljenih klupa i stolova, sve jedno preko drugoga, a između pojedinih komada namještaja su se nazirale krhotine staklenih i glinenih boca.

— Dolje glave! — zagrmí Calder.

Sipljivo stenjući, Ladd Perkins utrči u salon i spusti se na koljena. Slijedila ga je Betty Farlow, zatim uđe Webb Landon i zguri se pokraj staroga bara od dasaka.

Kroz razbijeni prozor Esmeralda zapazi šerifa Cartera. Trčao je ulicom. Gotovo je sustigao Peevyja i Dustyja Haiga.

Odjednom zatetura. Posrne. Ispusti revolver i desnom se rukom uhvati za grudi.

— Carter! — poviče Jim Calder.

U idućem trenu dva taneta završe u natruloj drvenoj stijeni. Calder uvuče glavu.

Esmeralda je vidjela kako je šerif Carter poginuo. Još se jednom okrenuo oko vlastite osi, zatim je pao na tlo. Kovčeg je još čvrsto držao u ruci.

Grčevito se pokušavao još jednom pridići. Iskrivljena je lica otpuzao još nekoliko koraka na sve četiri. Oči su mu upale duboko u duplje. Sva zaprepastena, Esmeralda zapazi kako za sobom ostavlja krvavi trag, tanku tamnu nit što se povlačila prašinom stare ulice.

Krajičkom oka opazi kako je Landon skočio. Potrči k vratima i poviče:

— Šerife!

Esmeralda napusti svoje mjesto. Pokrene je neki iznenadni poriv. Progura se pokraj Landa na i požuri na ulicu: od Cartera ju je dijelilo svega pet-šest koraka, ali razbojnici su se približavali. Njihova je vatra postajala sve žešća. Od udaraca njihove tanadi posvuda se pijesak dizao uvis.

— Zar ste poludjeli! — poviče Calder. Ležao je potrbuške pod trijemom i pucao u desperado-se. — Vratite se!

Esmeralda klekne pokraj šerifa. Ovaj još jednom pridigne glavu i pogleda je praznim očima.

— Kovčeg, šerife! — Esmeralda posegne za njim. Lijeva ruka čuvara zakona se zgrči. Prokrklja nešto.

— Ne morate se bojati! Predat ću ga a da ga ne otvorim!

Carterov pogled još jednom poprими izraz. Taj se pogled toliko dojmi Esmeralde da se gotovo užasnula. Šerif ispusti kovčeg, zatim mrtav padne prema naprijed.

Esmeralda uzme kovčeg i potrči u salun.

— S uma ste sišli! — izdere se na nju Calder. Kad je stigla do njega, gurne je. Esmeralda se spotakne i padne kroz otvorena njihajna vrata u stari salun. Pri tome razdere haljinu. Osjeti žestoku bol u koljenu i laktovima. Kovčeg joj ispadne iz ruke.

Landon se poput strvinara baci na kovčeg i pritisne ga objema rukama k tijelu.

— To bi vam se moglo i te kako svidjeti! — Glas mu se gotovo prelomi. — Ali to nećete dobiti! Tek kad me ti ubojice na polju srede... prije toga nitko neće uzeti taj kovčeg u ruke!

— Što mislite, što sam namjeravala s njim? — hladno ga zapita Esmeralda. Ustane.

— U kovčegu se nalaze krivotvorene isprave, na temelju kojih je vaš muž prigrabio goleme površine zemlje pokraj Sacramenta.

— Nisam imala namjeru da ih uništim — uzvрати Esmeralda. — Donijela sam ga s ulice unatoč stalnoj vatri.

— Prava ste junakinja! — naruga joj se Betty Farlow. — Plemenitost vam izbija na sve pore!

Nekoliko se taneta zabije u pročelje saluna. Nekoliko ih

prozviždi prostorijom. Esmeralda, Dusty Haig i Peevy se također bace na pod. Landon legne na kovčeg. Peevy otpuže k prozoru da bi pojačao Calderovu protupaljbu. Esmeralda otpuže k vratima. Tu se nalazio Calder i pucao.

— Dajte mi revolver! — reče mu Esmeralda.

Calder je na trenutak odmjeri, gurne joj oružje u ruku i opet se okrene u smjeru vatre.

Esmeralda osjeti u ruci hladnu i tešku kovinu. Tek je rijetko pucala, no znala je baratati oružjem.

Razbojnici nasrnu starom glavnom ulicom. Jašući pokraj šerifova leša, pucali su iz svih cijevi.

Esmeralda zapuca, osjeti snažni povratni udarac, napne kokot i ponovno povuče otpo-
nac.

Jedan razbojnik ispadne iz sedla. Desna mu se čizma zaglavi u stremenu i konj ga odvuče dalje.

Na drugom kraju Pigholea razbojnici okrenu konje i počnu se vraćati. Divlje su uzvikivali, gnjevno pucali. Jim Calder se povuče u salun. On, Esmeralda i Peevy, koji su jedini uzvratili vatru, odavde zapaze kako su jahači odjurili uzbrdicom i nestali iza prirodnog bedema grmlja i patuljastih stabala.

— Gotovo! — Calder se uspravi na koljena i počne žustro nabijati svoje oružje. Nasmiješi se Esmeraldi. — Ubrzo će se vratiti. Nemamo mnogo vremena. Čini se da ipak umijete baratati oružjem. Morate ga nabiti prije nego što se vrate. — Okrene se. — Sada ćemo u ko-

vačnicu da bismo nastavili s radom.

— Ta ne vjerujete valjda da ćemo krenuti odavde! — sipljivim će glasom Ladd Perkins.

— Vjerujem. — Calderov je glas podsjećao na zveket kovine. — Svi koji mogu pomoći neka pođu sa mnom!

— Želim znati što se ovdje zapravo zbiva! — poviče Dusty Haig.

— Nekoliko nitkova želi prigrabiti kočiju, i ništa više.

— Pa zar prevozite državno blago Sjedinjenih Država?

— Ne baš svo — uzvratí Calder. — U tu bismo svrhu morali opljačkati i tvoje nalazište.

— Ne napuštam tu kuću! — poviče Ladd Perkins.

— Koje li štete, gospodine... onda ću vas istjerati! — Calder oštro pogleda Perkinsa, a ovaj spusti glavu i pođe k vratima. Betty Farlow ga je slijedila. Podrugljivi je izraz nestao s njezinog lica. Ustupio je mjesto strahovanju, bio je to sasvim očito.

— Ostat ćete ovdje i održati položaj — reče Calder, vidjevši kako Esmeralda namjerava napustiti salun. — Odavde puca bolji pogled na brda.

— Zar ćete toj ženi povjeriti našu sigurnost? — propuše Webb Landon.

— Zašto ne bih, gospodine Landone? Vi ćete ukloniti leš šerifa Cartera. Taj je čovjek mnogo učinio za vas.

— Točno — ogorčeno će Landon. — On me je uvalio u tu kašu. — Izlazeći, i nadalje je pritiskivao crni kovčeg uza se.

Esmeralda zastane na vratima i počne promatrati brda. Osjeti kako joj bilo udara u vratu. Pošto su drugi izišli, razdere

donji dio svoje haljine da bi se mogla lakše kretati. Zatim sjedne pod trijem i pažljivo nabije oružje.

* * *

— Kada se željezo usijalo do bijeloga sjaja, Peevy ga dugačkim kliještima izvuče iz vatre. Jedva ga je nosio. Calder je pridržavao kotač. Podigne ga i postavi na užarenu željeznu vrpцу. Peevy je navuče oko kotača.

Napolju odjednom prasne hitac...

Ladd Perkins napolju krikne. Calder ispusti kotač. Peevy prokune. Kliješta mu iskliznu iz ruku. Ustukne. Usijano željezo padne na vlažno tlo i počne pištati.

Calder se već nalazio na vratima. Zapazi Esmeraldu kako stoji pokraj nekadašnje trgovine. U desnici je držala revolver i ciljala prema uzvisini. Calder požuri ulicom. Perkins i Betty Farlow su se nalazili u blizini saluna. Webba Landona nije vidio.

— Vratite se! — upravo poviče Esmeralda.

Calder se približi njoj i Dustyju Haigu. Bradati tragač za zlatom se skutrio između dvije suše na obronku iza trgovine.

— Šta radiš tu, Dusty?

— Potražio sam sjenu.

Dusty Haig podigne ruke u bespomoćnom pokretu.

— Htio je nestati — reče Esmeralda. — Promatrala sam ga cijelo vrijeme. Tražio je mogućnost da nestane s poprišta okršaja.

— Zar ste vi zapucali?

— Htio je povući revolver dok sam ga slijedila.

— Kamo si htio, Dusty?

— Kaži gospodi neka ukloni revolver — uzvrti Haig.

— Čekam tvoj odgovor, Dusty.

— Pomalo mi je neugodno s vama. — Dustyjevo se cerekanje izgubi u njegovoj bradi. — Previše se puca.

— Zar si mislio da je u naših prijatelja iza brda ugodnije?

— Kako ti to pada na um? Htio sam samo potražiti mirnije mjestance.

— I zbog toga si se počeo penjati upravo uz obronak, iza kojega vrebaju Calebovi ljudi? Siđi, Dusty!

— Prokletstvo... ta ovo je moj grad! Tu mogu raditi što hoću...

Čim je Dusty stigao do njega, Caler ga udari desnicom preko ustiju. Dusty ispusti neki grkljajući zvuk i trgne ruke uvis. Padne na leđa.

— Htio si nas izdati, kurvin sine! Kojim si putem namjeravao dovesti Calebove ljude u Pighole? Postoji li kakva staza divljači ili koji drugi način da se nevideno stigne u logor?

— Nećete mi oteti moje nalazište! — U Dustyjevim očima zaisja mržnja? — Vjerujete li da me možete prevariti, začudit ćete se!

— Tvoje će nalazište zasigurno opljačkati ljudi koji nas progone. Mi smo samo putnici, a oni su skitnice. Skratit će za glavu ne samo nas, već i tebe, Dusty! Naprosto zato što si ih vidio. Razumiješ li?

— Razumijem sve. — Dusty podmuklo pogleda Caldera. — Dočuli ste da sam pronašao novu žilu zlata. Došli ste da bi mi ga oteli, da bi prigrabili cijeli Pighole.

Dusty Haig skoči. Pokreti su mu bili izuzetno snažni i brzi. Baci se na Caldera.

Ovaj je reagirao brzo. Pogodi Dustyja desnom i lijevom u glavu, ali nije mogao spriječiti da ga Dusty obori.

Dusty Haig se vladao kao da je sišao s uma. Prema svemu sudeći, uopće nije osjećao Calderove šake. Objema rukama ščepa Caldera za vrat.

Obojica se zakotrljaju tlom. Esmeralda se spoticala iza njih. Dva je puta podigla kolt da bi udarila. Naposljetku se pred njom pojavi Dustyjevi zatiljak.

Udari. Dusty se svali na zemlju, a Calder ustane teško dišući. Protrlja vrat, na kojem su Dustyjevi nokti ostavili tragove.

– Sišao je s uma! – reče Calder i posegne za svojim šeširrom, zatim se okrene i poviče: – Perkins, dodite!

– Odaberite nešto pristojniji ton, gospodine Calder!

Perkins se približi. Betty Farlow ga je slijedila nešto polaganije. Esmeraldu počasti pogledom što je nalikovao na sijevanje.

– Dohvatite ga. Odnijet ćemo ga u salun!

– Ne mogu podići težak teret!

– Nije on težak. – Calder mu pokaže noge. Ladd Perkins se konačno sagne i zajedno s Calderom podigne Haiga.

– Postupili ste kako valja. – Calder kimne Esmeraldi prolazeći pokraj nje.

– Čini se da si od prijatelja svojega muža naučila mnogo štošta. – Betty Farlow osloni ruke o bokove. – Možda je upravo to ono što mu se na tebi

toliko svidjelo. – Pokaže za Calderom.

Esmeralda ne odgovori ništa. Spuštene glave otkorača ulicom.

– Poslušajte me, prokleta prljušo! – Betty ispruži desnu ruku za Esmeraldom i zadrži je.

– Zadnji put ti je netko pomogao... šerif. Ali on je sada mrtav. Nitko ti više neće pomoći! Kažem ti: Poželjela sam Caldera. Ponio se je kao svinja! Vjerojatno je već u San Joseu bacio oko na tebe. Što se mene tiče, mogu i bez njega. Ali upamti: Nisam ga imala, ali nećeš ni ti!

– Tko vam kaže da ga ja želim?

– Vidim kako te pogledava. A i ti si mu stalno za petama. Dok je pokraj tebe, gotovo zračiš!

– Bojim se da ste izgubili razum, gospodo Farlow. – Esmeralda se okrene, no Betty je uhvati još žešće.

– Ne vjerujem u slučajnost – reče Betty. – Tvoj muž progoni šerifa i Landona, a ti sjediš u istoj kočiji. Jenom moraš reći istinu. Sa mnom nećeš lako izići na kraj.

– U kojem pogledu, gospodo Farlow? Zar što se tiče gospodina Caldera? Ta je odluka već pala, ukoliko sam vas dobro razumjela. Uostalom, pomoć mi nije potrebna. Pustite moju ruku!

Esmeralda podigne revolver kojim je pucala za Dustyjem. Usmjeri oružje u Betty i ponada se da ova neće zapaziti njezinu nesigurnost. Nije se mogla prisjetiti da bi ikada ranije usmjerila oružje u čovjeka.

Betty je pusti. Iz očiju joj je sijevalo. Esmeralda se okrene i

pode za Calderom. Betty joj dovikne u leđa:

— I ja ću pribaviti oružje!

Gore na ulici pojavi se Peevy. Uđe u salun kada je Esmeralda već stajala u prostoru za bar. Webb Landon je sjedio u mračnom kutu sa crnim kovčegom na koljenima.

Calder sveže ruke i noge Dustyju Haigu. Zatim se uspravi.

— Obruč je otišao k vragu! — reče Pevy. — U nekoj sam suši pronašao jedan kotač i možda bih njegov obruč mogao prilagoditi za naš kotač. — Napolju je tako mirno — odjednom će Webb Landon. — Namjeravaju nas izgladnjeti — reče Calder.

— Nekoliko smo ih puta otjerali odavde. Na Calebovu mjestu ne bih nimalo žurio.

— Pa ti si predložio da pođemo u tu prokletu rupu — reče mu Betty s vratiju. — A sada ne možemo iz nje!

— Zar bi vam bilo draže da nas prepadnu na glavnoj cesti?

Dusty Haig se osvijesti. Počne povlačiti svoje sponse. Naposljetku divlje zaurla:

— Svinje! Oslobodite me! Neću dopustiti da me opljačkate!

— Umukni, Dusty! Inače ću ti staviti tvoj prljavi rubac u usta!

— Calder prijeteći pogleda kopača, a ovaj zašuti.

* * *

S planine San Joaquin je puhao povjetarac, pjevušeći dolinom. Sunce još nije sasvim zapalo, ostavljalo je vatreni sjaj na stjenovitim vrhovima. Ruševine kolibe napuštenoga logora istodobno su bacale monstruozne sjene.

Jim Calder s karabinom o boku side niz glavnu ulicu sve do

rubu logora. U staroj se kovačnici vidjela vatra.

Esmeralda je sjedila pokraj prevaljene ploče s nazivom mjesta. Začuvši korake podigne revolver, no odmah ga spusti pošto je prepoznala Caldera.

— Jeste li ikad prije stražarili? — zapita je on.

— Nikad — prizna Esmeralda. — Nikad to nisam ni namjeravala.

— Mnogo se štošta zbije drugačije nego što smo zamislili.

— Ponekad bolje, a ponekad gore...

— Nisam se ni zahvalio za ono u podne... — reče Calder. — Dusty je naoko slabunjav, ali vjerujem da bi me bio zadavio.

— Izišli biste s njim na kraj i bez mene.

— Možda. Ipak, bili ste izvrsni. — Calder sjedne na travu pokraj Esmeralde.

— Sretna sam zbog toga što mi vjerujete — reče Esmeralda.

— Pa zašto vam ne bih vjerovao? Niste prva žena koja je pobjegla od muža. Ako je htio srediti šerifa i Landona, zacijelo ne bi posjeo u kočiju vas, već nekoga drugoga.

— Da sam znala što je posrijedi s Landonom, uzela bih drugu kočiju.

— Što ćete u Sacramentu?

— Ne znam više. Imala sam nekih namjera, ali sve to nije bogzna što. Htjela sam samo što prije iz San Josea. Sada više ne znam ima li smisla praviti planove.

— Ima! — reče Calder. — Zašto da čovjek nastavlja kad ništa više ne može naumiti.

— Možda ćemo sutra ujutro biti mrtvi.

— U jednoj stvari moram ipak Betty dati za pravo — reče Calder. — Zacijelo ćete biti pošteđeni.

— Unatoč tome, osjećat ću se mrtvom...

Calder okrene glavu i pogleda je. U večernjem je suncu nalikovala na Indijanca. Iz njega je zračila sustegnuta, jedva prikrivena divljina. Bio je to borac, čovjek koji je naučio obuzdati svoje nagone i pustiti im uzdu u pravom trenutku. Ipak se njegova snaga osjećala u svemu što je radio, pa i sada. Esmeralda se prisjeti kako je ponekad nešto slična osjetila u Barlowa Chisuma. Ali u njega se osjećalo i više proračunatosti, i njegova je snaga uvijek imala u sebi nešto dijaboličko.

Esmeralda nije znala zašto, ali ipak ispruži ruku i položi je na Calderovu. On se nagne naprijed i poljubi je.

U prvom je trenu povjerovala da će se srušiti u nesvijest. Potom se opusti, ovije ruke oko Calderova vrata i privije se uz nj. Jedno do drugog se spuste u visoku travu.

Kao da su s uma sišli, kao da su oboje iščekivali samo to... — Silni su osjećaji provalili iz njih kao da se srušila neka nevidljiva brana. Zaboravili su gdje se nalaze, zaboravili su na sve opasnosti.

Nisu govorili. Esmeralda je teško disala. Calder je uhvati za ramena i pritisne o tlo. Ona mu odgovori.

Lica su im bila jedno do drugog. Esmeralda mu je rukama milovala leđa. Premda su bili odjeveni, osjećala je tvrdoću njegovog tijela.

On se pridigne... napnu mu se mišići na rukama i ramenima. Esmeralda zastinja. Priprijeti jedno uz drugo pričekaju da im se bilo malo umiri.

Opazivši nesigurnost u Calderovim očima, Esmeralda se zbuni.

— Ukoliko misliš da sam pogriješio, kaži mi — reče on.

— Sve je u najboljem redu... Mislim... sve se zbilo tako iznenadno.

— Možda je Betty imala pravo, možda sam doista čekao samo na to da budem s tobom.

— Ne spominji je!

— Zar ti je žao?

— Žao mi je što te prije nisam upozorila.

— Možda smo poludjeli — zamišljeno će Calder. — U San Joseu sam te prvi put vidio. Bilo je to jučer. Žena si čovjeka koji nam je naprtio na vrat bandu drumskih razbojnika, ali točno znam da nisam pogriješio.

— I nisi! Mislim da si čovjek kakvoga sam uvijek tražila. Jednom sam povjerovala da je Barlow Chisum takav... no on je zao.

— Napustila si ga i s time je svršeno.

Calder oslušne prema brdima. Vjetar je postao nešto svježiji. Rashladio je zrak, a i njegovo pjevušenje se pojačalo.

Esmeralda se nagne naprijed. Skine Calderu košulju. U kružnim pokretima ruke joj skliznu preko njegovih ramena, zatim se spuste na grudi. Calder se zavalj na laktove.

— Svejedno mi je što će se ove noći još dogoditi. — reče Calder.

Esmeralda ga poljubi. Zakotrljaju se travom. Esmeraldina je kosa sjala na mjesečevu svjetlu.

Neka je noćna ptica polagano kružila iznad doline. Na nepunih se deset koraka udaljenosti pojavi neka sjenovita prilika, zapazi oba tijela u travi, oslušne nježnosti što su si ih izricali, potom zebući uvuče ramena.

Poslije nekog vremena Betty Farlow se okrene i opet nestane između koliba. Zastane ispred saluna. Iz kovačnice, u kojoj je radio Peevy, začuje udarce čekićem. U salunu je gorjela samo lojanica. Izvan kruga svjetla je sjedio Landon. Još je grčevito držao kovčeg. Ladd Parkins je zaspao na podu. Dusty Haig je ležao iza bara.

Betty Farlow nije ušla u salun. Zurila je prema brdima. U njoj se razbukta neki neopisivi osjećaj, kojega nije poznavala. Okrene se, prijeđe preko glavne ulice i podje istim putem kojim je pošao Dusty.

Visine koje su odozdo izgledale kao da su sasvim glatke i pregledne, u stvari su bile prepune usjeklina i valova. Trava je ovdje bujala na vlažnom tlu, izrasla je do bokova. Pružala je vrlo dobre mogućnosti zaklona.

Put do visina bio je dugačak. Ipak sa svakim korakom je njezina mržnja postajala sve veća.

Napad je za nju bio sasvim iznenađan. Krikne. Neka snažna i sitna prilika se ni iz čega baci na nju i pritisne joj svoju čvorugavu i maljavu šaku na usta. Odvuče je nešto dalje, zatim ugleda pred sobom nekoliko muškaraca. Nisu se znatno razlikovali od Dustyja Haiga. Okruže je.

— Popela se uz obronak — reče onaj sitni koji je uhvatio Betty.

— Mala noćna šetnja, zar ne? Pride joj neki bradati čovjek širokih ramena.

— Došla sam ovamo, jer vam želim nešto ispričati. — Betty Falow osjeti kako joj se neki sluzavi i prohladni strah spušta niz leđa.

— Kako je to ljubazno od tebe! — reče John Caleb tiho se nasmijavši.

* * *

— Ne znam gdje je — reče Ladd Parkins. Sneno i zaprepašteno je žmirkao spram Jima Caldera i Esmeralde.

— Izišla je da bi se nadisala svježega zraka — reče Landon.

— Zašto je niste zadržali?

— A zašto bih to ja morao uraditi? Povrh toga, najvjerojatnije me ne bi poslušala. Ta žena radi uvijek što hoće.

— Okladila bih se da je bila na istočnom rubu mjesta — reče Esmeralda.

Jim Calder je pogleda.

— Misliš li da je...

— Upravo tako.

— Parkins, uzmite Dustyjev revolver. I vi, Landone, podignite svoju stražnjicu i pripremite oružje!

— Idem po Peevyja — reče Esmeralda.

Podje k vratima i u idućem trenu zapazi neku sjenu ispred razbijenoga prozora.

Calder zapuca iz okreta. U svjetlu plamička na grlu cijevi se mogla razabrati neka zgurena prilika. U idućem trenutku kao da je prasnuo cijeli svijet ispred ruševnoga saluna: razleg-

ne se silna pucnjava iz revolvera i pušaka.

Tanad je zujala poput rojeva bijesnih stršena. Calder povuče Esmeraldu na pod. Krik Ladda Perkinsa nadglasi pucnjavu.

Njihajna su vrata pod udarcima tanadi klopārala amo-tamo. Calder je pucao iz ležećega stava. Na vratima saluna začuje se krik. Neko tijelo padne na pod saluna.

Esmeralda osjeti kako joj bilo otkucava u vratu, ali ipak podigne oružje i zapuca u smjeru prozora.

Pošto je okrenula glavu, zapazi kako Ladd Parkins puže podom na sve četiri. U desnici je držao revolver. Jim Calder pokraj nje poviče:

– Pucajte, čovječe!

Ispred saluna netko prokune. Začuju se trčeći koraci. Calder skoči k prozoru, zatim klekne i zapuca.

Esmeralda htjede otpuzati za bar, kadli zapazi Webba Landa na kako pada. Čovjek se sa svojim kovčegom htio povući dublje u prostoriju. Tada ga okrzne jedno tane, tako da je zateturio, a onda ga je slijedeće tane zakrenulo.

Esmeralda se uspravi unatoč tanadi što je zviždala prostorijom. Poleti k Landonu. Klekne pokraj njega i preokrene ga na leđa. Landon je krkljao. Razrogačenim je očima zurio u Esmeraldu. Tane ga je pogodilo u desnu stranu prsnoga koša, skliznulo preko rebara i ostavilo za sobom ranu, koja je zjapila.

Ne oklijevajući ni trenutka, Esmeralda odere komad svoje haljine i povije mu grudi. Zatim posegne za kovčegom. Landonove se šake zgrče oko drška.

– Neee... – prostenje.

– Morate se maknuti odavde! – naloži mu Esmeralda. – Ne možete nositi kovčeg.

Napolju sjevine plamen. Vatra se zajede u protrulo drvo dasaka. Pucnjava se opet pojača.

– Peevy dolazi straga! – poviče Calder s laknućem. – Iziđite na stražnji izlaz!

Esmeralda je očajnički pokušala podići Landa na noge. Naposljetku uspije. Teturio je grčevito držeći kovčeg. Esmeralda ga povuče prema stražnjem dijelu prostorije. U prednjem je dijelu plamen lizao uza zid. Zahvatio je i njihajna vrata da bi nešto kasnije okružio leš što se nalazio na pragu.

Ladd Parkins pobrza za Esmeraldom i Landonom. Esmeralda poviče na nj:

– Zar ćete Haiga ostaviti da izgori? Prokletstvo... dovucite ga već jednom!

Nije nikad proklela. A sada toga uopće nije bila svjesna. Zapazi kako je Calder iskočio kroz prozor na ulicu. Stigne s Landonom do stražnjih vratiju što su se iskosila na stožerima. U dvorištu Landon padne na koljena. Esmeralda ga uhvati ispod lijeve ruke i pomogne mu da ustane. Odvuče ga do neke urušene suše. Odavde zapazi kako se vatra praskajući širi krovom saluna i prelazi na susjedne kolibe. Sada se i Parkins s Dustyjem provuče kroz vrata i tu ostavi Haiga da bi potrčao u zaklon.

Na ulici se i nadalje pucalo, ali sa sve većim vremenskim razmacima između pojedinih pucnjeva.

Esmeralda se uspravi i reče Parkinsu:

– Pripazite na Landa!

Zatim požuri dvorištem saluna prema prednjoj strani.

Vatra je razvila ubojitu vrućinu. Vjetar je pronosio Pigholeom jetki dim sa čađom i pepelom.

Ugleda Jima Caldera na suprotnoj strani ulice. Prema svesmu sudeći, razbojnici su se povukli. Esmeralda pobrza preko ulice. Pridruži se Calderu pokraj napuštene trgovine. Calder je ogrli lijevom rukom i reče:

— Svejedno je što će se dogoditi... ali ne zaboravi što je bilo!

— Neću.

Dva taneta udare u stjenu ispred njih. Esmeralda okrene glavu i zapazi Peevyja na krovu neke iskošene zgrade. Pucao je u smjeru brda. Razbojnici su se povlačili.

— Žele nas srediti bez vlastitih gubitaka — reče Calder. — Inače bi sve bilo svršeno... Mi...

Na padini iznad njih pojavila se neka sitna prilika. U treperavom svjetlu vatre prepozna Betty Farlow.

Kosa joj je u čupercima visila s glave. Ruke je podigla uvis i teturajući srljala u smjeru Pigholea. Iza nje prasne nekoliko hitaca. Udarci tanadi joj zabace tijelo. Betty Farlow padne licem na tlo i skotrlja se niz padinu. Oстане ležati na pola visine ne mičući se više.

— Gospode... — Esmeralda pritisne lice na Calderove grudi. On je pomiluje po kosi. Oči su mu se spustile duboko u duplje. Djelovao je iscrpljeno.

— Ona ih je dovukla — reče Calder. — Dok smo mi bili tamo u polju, otišla je k njima i... — Dohvati Esmeraldu objema rukama i blago je odmakne od sebe. — Pokušaj pobjeći s Parkin-

som i Landonom. Imamo šest konja. Uzmite tri i krenite u smjeru glavne ceste. Odavde krenite put sjevera i nastojte stići do Centrala. To je mala stanica ispred Stocktona, u kojoj inače ne bismo zastali.

— A ti?

— Peevy i ja ćemo zaposliti one nitkove.

— Onda i ja ostajem.

— Glupost! Nitkovima je ponajviše do Landona i kovčega. Pobrini se da se Landon probije. Ili... — Calder je odmjeri sa sumnjom u pogledu. — Zar možda ne želiš da Landon da iskaz protiv tvojega muža, pa...

— Zar mi ne vjeruješ? — Esmeralda ogorčeno zabaci glavu.

— Ne. — Privuče je k sebi i poljubi je. — Peevy i ja ćemo uspjeti. Odmamit ćemo Calebove momke u krivom smjeru, zatim ćemo udariti prečacem. — Čvrsto je pogledala. — Podi sada! Konji su iza kovačnice.

Esmeralda kimne. Okrene se i potrči. Još se jednom osvrne, ali Jima Caldera više nije vidjela.

VII

Nebo se iznad planine naoblacilo i sakrilo mjesecinu. Noćna je tama bila neprozirna, prijetila je. Esmeralda osjeti oštro probadanje u bokovima. Sa svakim bi pokretom konja osjetila po jedan grč u iscrpljenom tijelu.

Na uzdi je vodila drugoga konja, na kojem je sjedio Webb Landon. Ležao je na vratu konja. U redovitim bi razmacima bolno zastenjao. Stenjao je sve češće i žešće.

Nešto iza njih jahao je Ladd Perkins. Zgrbio se na konju bez

sedla. Lice mu je bilo iskrivljeno od boli.

Iza oblaka se upravo pojavio mjesečev srp i bacio nešto svjetla na ispresijecani i odbojni teren. Webb Landon odjednom isklizne s konja.

Esmeralda ga je pokušala zadržati, no bio je pretežak. Isklizne joj niz ruku i tresne na tlo. Esmeralda odmah sjaši.

Landon je ležao na leđima, borio se za zrak. Krv mu je probila kroz povoj. Landon nije bio pri svijesti. Obrazi su mu upali, koža mu se napela na jabučnim kostima poput tankoga pergamenta.

— Umore! — Perkins sjaše, ukočenih se nogu približi Landonu i odmah klekne, zatim skoči i zavapi: — Već dvadeset godina nisam jahao, a nikad nisam sjeo na neosedlanoga konja! — Sagne se nad Esmeraldu i Landona. — Neće dugo... Ostavite ga i uzjašite. Jahat ćemo dalje.

— Mislite li ozbiljno, gospodine Perkins?

— Dakako. — Lice mu poprimi oštre crte. — Moramo misliti na sebe. Žao mi je tog čovjeka, ali i slijepac bi vidio da mu više nitko ne može pomoći. Neću žrtvovati svoj život. Vjerojatno ni vi!

Esmeralda podigne glavu i pogleda Perkinsa.

— Možete odjahati dalje, gospodine Perkins. Niste mi potrebni.

— Zadržite se! — Perkins ispuhne. — Sišli ste s uma. Doista nema smisla čekati da se Landon oprosti s ovim svijetom! Gubimo dragocjeno vrijeme. Razbojnici će nas sustići! — Iz

očiju mu je sijevalo. — Naravno, vi ih se ne morate bojati!

— U tom slučaju ne znam zašto sam uopće ovdje, gospodine Perkins. Ako je tako, mogla sam ostati u Pigholeu. — Glas joj postane oštar. — Nestanite! Hajde! Nitko vas ne tjera da jašete sa mnom!

— Žao... žao mi je! — Perkins je cvilio poput prebijenog psa.

— Ne mogu sam nastaviti. Jedva se držim na konju. Dodite, zaboga! Landonu više ne možete pomoći!

Esmeralda ga prezirno pogleda i opet se okrene k Landonu. U daljini se začuje muklo udaranje.

— Sada će nas ščepati! — Perkins požuri k svojem konju i pokuša uzjahati. Nije mu se posrećilo. Opet sklizne na tlo. — Ubit ćete nas oboje! — Perkins napusti glavnu cestu i sjedne na travu ispod nasipa. Esmeralda posegne za svojim revolverom.

Landon otvori oči. Premda ga je tresla groznica, pogled mu je bio izuzetno bistar. Usne mu se pokrenu. Tiho izgovori riječ:

— Ko... kovčeg...

— Kovčeg je tu, gospodine Landone. — Esmeralda pokuša odvući Landona sa ceste. Bio je pretežak. Sada se pojave tamne prilike iz mraka.

— Ne pucaj!

Esmeralda prepozna glas. Skoči i potrči prema jahačima.

— Uspjeli ste!

Jim Calder skoči na tlo i zagrlji je. Pevy odjaše k Landonu i sjaše. Perkins se zbunjeno popne uz nasip.

— Riješili smo ih se. — Na lijevom Calderovom obrazu se skorila krv. — Mislim da smo

konačno uspjeli. Kako je Landonu?

– Izgubio je mnogo krvi – reče Esmeralda.

– Izdržat će – reče Peevy. – Barem do Centrala. Tamo ćemo ga staviti u kola.

– I kovčeg je još tu – reče Esmeralda.

– U to nisam ni sumnjao – ozbiljno će Calder.

– Zar baš nikad?

– Ne znam što misliš o svom mužu – odgovori Calder. – Ali oduvijek on sam znao da ti ne bi počinila zločin da bi ga spasila.

– Ne bih učinila ništa čime bi mu pomogla. Ta su vremena zauvijek prošla.

– Sada ćemo odjahati dalje.

– Calder je pomiluje po licu, zatim je poljubi.

– Svezat ćemo Landona na konja – reče Peevy.

– Tako će biti najbolje – suglasi se Calder, ne osvrćući se na Perkinsov zbunjeni pogled.

* * * U svitanje ugledaju pred sobom malu stanicu, koja kao da je izumrla. Sastojala se od samo dvije zgrade: brvnare s ravnim krovom i izduljene staje od dasaka sanduka.

Usmjere konje u dvorištu i zauzdaju ih pokraj zdenca.

– Kunem se da više nikada neću uzjahati konja – reče Peevy. – Najljepše je promatrati konja s boka kočije.

Sklizne s konja i zakorači ukočeno kao da je progutao držak metle. Uz Calderovu pomoć skine Landona s konja.

U zgradi je još vladao mrak. Esmeralda pride vratima i pokuca. Iza jednog se prozora upali svjetlo.

– Kočija za Sacramento! – dovikne Calder. – Imamo ranjenika.

– Vrata su otvorena – reče neki grubi glas iznutra.

Calder zastane pokraj Esmeralde, pritisne kvaku i zagazi na prag. Esmeralda zaviri pokraj njega u nisku prostoriju. Za rasklimanim je stolom sjedila neka bradata prilika širokih ramena. John Caleb.

– Dobro jutro, Calderu! – pozdravi Caleb. – Dobro jutro, gospodo Chisum! Vaša me prisutnost odista iznenaduje. Mislim da gospodina Caldera još više iznenaduje moja nazočnost ovdje. Eto, to su slučajnosti što više čine zanimljivim. Ne znam što bi kazao vaš suprug kad bi vidio da stojite tako blizu gospodina Caldera.

– Mislim da se to suprug i vas ništa ne tiče.

– Zapitat ćemo ga kad vas dovedem u San Jose – reče Caleb.

– Nikamo me nećete odvesti.

– Mislim da ćete odluku o tome morati prepustiti meni, htjeli to ili ne htjeli. – Caleb se hladno nasmiješi. – Morali biste se barem malo udaljiti od tog čovjeka, inače ćete zapasti u ozbiljne teškoće.

– Učini što ti je kazao! – Calderov glas nije podnosio protivljenje. Esmeralda se puvuče, a Calder zapita: – Gdje su ti ljudi, Calebe?

– U jednog si dijela mojih ljudi pobudio tako dubok dojam da su smatrali da nemamo nikakvih izgleda protiv tebe – reče Caleb. – Ali nekoliko ljudi je još tu. Gdje je Landon?

– Na dvorištu.

– A kovčeg s papirima?

– U Landona je.
– Lijepo, Calderu! Doista mi je žao što nikoga od vas ne mogu ostaviti živog... osim gospođe Chisum.

– I meni je žao – reče Calder.

Krajičkom oka zapazi dva Calebova čovjeka u pozadini prostorije. Pretpostavi da se drugi nalaze na dvorištu.

– U staji su! – poviče Esmeralda u tom trenutku.

Calder povuče revolver brže nego ikada u životu. Kolt je doslovce preletio iz korica u njegovu ruku.

John Caleb je već imao oružje u ruci, no bio je iznenađen unatoč tome. Oba oružja zapucaju u istom trenu.

Calder je prvim hicem smrtno pogodio Caleba. Tane pogodi razbojnika usred grudi i prebaci ga zajedno sa stolcem na kojem je sjedio. Calder se baci u prostoriju, zakotrlja se preko lijevog ramena. Dva-tri taneta zazvižde prema njemu, ali prođu iznad njega. Ostane ležati pokraj mrtvoga Caleba. Odavde pogodi jednoga od Calebovih ljudi. Momak istetura iz prolaza u kuhinju i padne na pod. Drugi pobjegne kroz prozor.

Calder skoči i požuri za njim. U kuhinji pronade bračni par sa stanica kako svezan leži na podu. Okrene se i potrči k ulazu.

Na dvorištu zapraskaju hici. Neke divlje prilike nasrnu iz staje. Ladd Perkins pobjegne s dvorišta. Esmeralda i Peevy pronadu zaklon iza zdenca. Jetki barutni dim se pomiješa sa sivilom jutarnje maglice.

– Caleb je mrtav! – poviče onaj čovjek koji je pobjegao iz kuće.

Peevy i Esmeralda zapucaju istodobno. Calder zapazi sijevanje preko ruba zdenca. Plamičci su poput sitnih munja parali zrak. Jedan od razbojnika što su trčali dvorištem okrene se u punom trku, uhvati se za grudi i padne na koljena poput prelomljene vlati trave. Zatim se svali na bok, preokrene na leđa i ostane nepokretno ležati.

Drugoga pak okrzne tane. Ovaj odglavinja nekoliko koraka, potom se sabere i spasi bijegom u staju. Nekoliko trenutaka kasnije opet se pojave preživjeli pripadnici Calebove družine.

Sjdili su u sedlima nagnuvši se duboko na vratove konja. Divlje su ih udarali šakama i uzvikivali.

Jim Calder podigne revolver. Na djelić sekunde mu se na mušici pojavi razbojnik koji je punim trkom jurio dvorištem. Ali Calder ne povuče otklonac: odjednom osjeti neki gorki oskus u ustima. U kući su ležala dva mrtvaca, a na cesti od San Josea do Centrala je ostalo još više mrtvih...

Razbojnici izjure iz dvorišta i nestanu u jutarnjoj magli što se na istoku već počela razrjeđivati.

– Gdje je Landon? – Calder otkorača dvorištem i ugleda ga kako leži iza zdenca s crnim kovčegom na grudima. Bio je pri svijesti, no krkljao je.

Esmeralda se također nagne nad Landona i reče:

– Sada ću ja preuzeti kovčeg, gospodine Landone.

Landon pokuša kimnuti.

– Hvala vam, gospodo Chisum.

Esmeralda se uspravi, uzme kovčeg i pruži ga Calderu.

– Uzmi ga.

– Neću – odgovori Calder.

– Ti ćeš ga odnijeti u Sacramento. – Nagne se k njoj i poljubi je. Poslije mnogih smrti što ih je vidio, htio je ponovno osjetiti život. – Peevy, potraži Perkinsa! – reče vozaču. – Inače će zalutati u magli. – Spusti se na koljena, uzme Landona na ruke i odnese ga u kuću.

Uspije ga još položiti na neki stol, zatim se umorno spusti na stolac. Odjednom mu je sve bilo svejedno. Osjeti još Esmeraldine ruke na ramenima, njezin dah kada se sagnula k njemu... potom sjedeći zaspi. Da ga Esmeralda nije pridržala, zacijelo bi pao sa stolca.

Napolju su se zrake sunca probijale kroz oblake magle.

* * *

– Bio je visok, mršav i žilav. Po prvi ga je put vidjela naga, i to ju je silno uzbudilo. No znala je unatoč tome da nikada neće zaboraviti onaj doživljaju na rubu Pigholea, usred opasnosti... Taj se doživljaj u Esmeraldinim očima nije mogao mjeriti ni sa kojim drugim. / ii Soba svratišta bila je mala, no postelja je bila čista i mekana. Kroz napola navučene zavjese prodiralo je jutarnje sunce, ocrtavajući na grubim podnim daskama svijetle krugove.

Esmeralda se osloni na laktove i počne promatrati Jima Caldera, koji je ležao pokraj nje. Premda je još spavao i snažno mu je tijelo bilo opušteno, iz njega je zračila neka divljina.

Prođu je topli srsi.

I ona je bila naga. Kosa joj je mekano padala na obla ramena.

Calder odjednom otvori oči, zijevne i nasmiješi se.

– Kad sam odlazila iz San Josea, nisam mogla ni zamisliti da ću se tako skoro probuditi pokraj muškarca u postelji – reče Esmeralda.

– Zar se još nisi pokajala?

– Za što? – zapita Esmeralda. – Otkako sam te upoznala, ne kažem se ni zbog čega!

Calder ispruži ruke za njom.

Esmeralda osjeti njegovu snagu i uzvratu mu na svoj način za sve što joj je pružio.

– Dobar je to način kako da započnemo novi dan. – Poslije toga ležali su u čvrstom zagrljaju. – Razmišljam o tome ne bi li uvijek moglo biti tako.

Njezin je smiješak sadržavao nešto tuge.

– Ne sada – reče Esmeralda. – Možda poslije. – Pogled joj se usmjeri u prazno. – Pobjegla sam iz San Josea, jer sam htjela spavati sama. Želim to još i sada.

Calder je neko vrijeme šutio, zatim reče:

– I ti moraš imati svoju priliku.

– Hoćeš li se opet pojaviti?

– Svakako – reče Calder. – Jednom ćeš izmijeniti svoje mišljenje.

Clader ustane i povuče zavjese.

– Za sat vremena polazi kočija za San Francisco. Moram je preuzeti. Jutros sam htio napustiti posao.

– Podi u San Francisco – reče Esmeralda. – Bili smo zajedno više od tjedan dana. Sada moramo pokušati odvojeno.

– Neće ti biti lako... s prezimenom Chisum – zamišljeno će Calder. – Ponajmanje kad Landon da iskaz pred sudom i kada svima bude poznato na koji je način tvoj muž postao bogat.

– Ima i gorih stvari od običnog prezimena – reče Esmeralda. – Ljudi će sve to jednom zaboraviti. Uostalom, u Kaliforniji ima mnogo ljudi poput Barlowa Chisuma.

* * *

Neki je mladi prodavač novina trčao ulicom i izvikivao svoje novine. Njegov se svijetli glas čuo i u svratištu:

– Varalica i spekulat zemljišta obješen! Vigilanti se okupili u San Franciscu! Barlow Chisum obješen!

Calder odmakne zavjesu i nagne se kroz prozor.

– Daj mi novine, mladiću!

Mladić požuri. Ugledavši u visokom prozoru golog čovjeka, u čudu razjapi usta, zatim promuća:

– No... novine, go... gospodine!

– Hvala ti, mladiću! – Calder mu gurne novac u ruku.

Preleti prvi članak. Esmeralda ustane i ogrne se pokrivačem.

– Uхватili su ga u San Franciscu kad se namjeravao ukrcati u brod za Englesku... – promumlja Calder čitajući dalje. – Tu stoji da su ga brzo pronašli na temelju iskaza nekog Amosa Tullera. Tuller je pripadao Callebovoj družini. Pronađen je ranjen pokraj Livermorea. Netko ga je prepoznao, a prije nego što su ga objesili, kazao je sve o tvom mužu. Vigilanti su ga tražili dok je postupak u Sacramentu još bio u toku.

Calder spusti novine. Esmeralda pride prozoru i pogleda napolje. U Sacramentu se upravo budio život novoga dana: posvuda grozničava žurba velikoga grada koji je Esmeraldi ulijevao strah. No s tim se bojaznima morala pomiriti.

Dobro je čula što je Calder pročitao. No sve je to nije nimalo dirnulo, i to joj se učini čudnovatim. Ime Barlowa Chisuma je u Esmeraldinim očima pripadalo nekom beskrajno udaljenom svijetu, iako nije prošlo ni desetak dana otkako je pobjegla iz njegove kuće.

– Tužna?

– Nipošto. – Esmeralda strese glavom. – Možda će mi sada biti čak i lakše. Ljudi će ubrzo zaboraviti prezime Chisum.

– Ja ga neću zaboraviti – reče Calder. – Uvijek ću znati da se Esmeralda Chisum nalazi u Sacramentu.

– Odvezi se u San Francisco, a onda se vrati!

Dok se odijevao, promatrala ga je. Dok se opasivao pojasom s revolverom, obuzmu je sumorna i gorka sjećanja na tekminulo razdoblje. I s tim će mo-

rati izići na kraj. Morat će izići na kraj s mnogim stvarima. Nije još, duduše, znala kako, no nije to znala ni onoga dana kada je napustila San José.

Uvijek se pronađe neki put...

KRAJ

J. MARK:

LUKEOVA OSVETA

— Ovo ne sluti na dobro — promrmljao je Luke i pogledao prema dvojici konjanika koji su se približavali njegovoj kolibi. — Da mi je znati što traže? — zabrinuto je do-
dao.

Njegove riječi nisu bile nikom upućene, jer ga ionako nitko nije mogao čuti. Naviku da razgovara sam sa sobom stekao je nakon niza godina provedenih u divljini. Bio je posljednji stanovnik Grandview Minea, mjestanca koje je izraslo preko noći kad se pročulo da blizu njega postoje bogata nalazišta zlata. Vijest se skoro pokazala samo djelomično točnom, jer osim dvije zlatne žile koje su ubrzo iscrpljene nije pronadeno veće nalazište. Jedan po jedan ljudi su odlazili tražiti sreću na drugom mjestu. Jedino je Luke Charlton vjerovao da će se jednog dana obogatiti. Grandview Mine postao je „sablasiim gradom“, kako su rudari nazivali takva mjesta, kakvih je u Arizoni bilo na desetke

Daleko od većih gradova i putova koji su ih povezivali činilo se da su Grandview Mine i njegov jedini stanovnik potpuno prepušteni zaboravu. Lukea nisu uznemiravali čak ni Indijanci iz plemena Pajute, koji su to područje smatrali svojim lovištem. Ispočetka su sumnjičavo iz daljine promatrali starčića koji je po cijele dane marljivo kopao i usput nešto mrmljao u bradu, a onda je njihov poglavica zaključio da je lud. Indijanci su cijenili takve ljude i bojali ih se jer su vjerovali da razgovaraju s Velikim duhom.

Lukeu nije nedostajalo ljudsko društvo. Navikao se na samoću, koju je dijelio s jednom mazgom i mršavom kozicom. Dolazak stranaca unio je nemir u njegov jednoličan i miran način života.

Još je nešto nerazgovijetno promrmljao, a onda je ušao u kolibu. Uzeo je dvocijevku što je bila naslonjena na zid i ponovno izišao.

Jahači su mu se u međuvremenu približili na samo pedesetak meta-

ra pa je već mogao razaznati njihova lica. Obojica su bila obrasla u guste i neuredne brade. Odjeća im je bila prašnjava od dugog puta, a konji mršavi i očito izmučeni.

Malo se umirio kad je vidio da muškaraci ne drže u rukama oružje, ali ipak nije spuštao pušku. Prijeteci ju je uperio prema konjanicima.

Kad su mu se približili na samo pet metara, povukli su uzde i životinje su odmah stale. Činilo se da im je odmor nužno potreban.

– Kakvo je to ponašanje? Zar se ovako dočekuju stranci? – ljutito je dobacio jedan od dvojice. Kosa mu je bila dugačka, dosezala mu je gotovo do ramena.

– Čudna neka dobrodošlica – složio se s njim drugi muškarac.

– Tko vam je uopće rekao da ste dobrodošli? – odbrusio je Luke.

Dvojica jahača su se brzo pogledali, a onda se ponovo oglasio dugokosi. Trudio se da mu glas zvuči prijateljski, jer nije znao što starcu može pasti na um. Slegnuo je ramenima i uzdahnuo:

– Ne morate se odmah ljutiti, jer se ionako nismo namjeravali ovdje duže zadržavati, zar ne, Mike?

Njegov prijatelj je brzo nekoliko puta kimnuo i rekao:

– Svakako, Clinte. Ovdje uistinu nemamo što tražiti.

– Onda će biti najbolje da produžite, ili još bolje da se vratite odakle ste došli.

Clint je shvatio da je bolje ne izazivati starca pa se nasmiješio i rekao blagim tonom kao da razgovara s djetetom:

– U redu, tatice. To ćemo odmah učiniti, no ipak, prije toga smo te htjeli zamoliti da nam dopustiš da četurice napunimo vodom i da napojimo konje. Od jutra nismo naišli ni na najmanju kaljužu.

Prijeteci izraz na Lukeovu licu ipak se malo smekšao.

– No dobro, ali poslije toga ovdje nećete ostati ni sekunde duže.

– Ako je potrebno, mi ćemo ti platiti za... – započeo je Mike ali ga je Luke nervozno prekinuo.

– Ne morate mi ništa platiti jer mi ne treba vaš novac.

Clint je prvi sjahao i začudeno je pogledao starčića.

– Ne trebate novac? Još nisam sreo nekoga tko bi mi to rekao.

– Vjerojatno ga nema gdje potrošiti. Ako se ne varam, do prvo naselja je najmanje trideset milja – glasno je razmišljao Mike.

– Ravno pedeset, ali nije u tome stvar – nervozno je dobacio Luke.

– A čemu je onda? – zinuo je Mike jer takav odgovor nije očekivao. Odmah zatim lupio se po glavi i povikao:

– Osim ako sam nemaš dovoljno novca.

– To te se ni najmanje ne tiče – zafrktao je starčić i ponovo podigao pušku.

Clint je bijesno odmjerio prijatelja, a onda pokušao izgladiti nespozum.

– Tatica ima potpuno pravo, jer to nas se uistinu ne tiče. Najvažnije je da dobijemo vodu.

– Iza kuće su dvije bačve s kišnicom, pa se poslužite. Valjda ne očekujete da ću vam ja napojiti konje?

Mike i Clint nisu ništa rekli. Mike je sjahao, a onda su povelj konje za sobom. Kad su se približili Lukeu, Clint je munjevitim pokretom gurnuo cijev puške u stranu. Starac to nije očekivao, nesvjesno je pritisnuo oba okidača i oružje je zagrmjelo. U Mikeovoj ruci se stvorio revolver. Uperio ga je u Lukea i prosiktao.

– Još nitko nije na mene nekažnjeno uperio oružje, pa nećeš ni ti biti izuzetak.

– Ne čini gluposti! – rasrdio se njegov prijatelj.

Mike ga je začuđeno pogledao.

– Što ti je došlo, Clinte? Nisi valjda odjednom postao meka srca?

– Ne pričaj koješta. Bila bi čista ludost da ga tek tako ubijemo, iako ništa bolje nje zaslužio – odbrusio je Clint i prezirno se nacerio.

Mike još nije shvaćao što smjera njegov prijatelj, ali je ipak spremio revolver u korice, pljunuo u stranu i mrzovoljno promrmľao:

– U redu, ako tako želiš. Nije mi jasno kakvu korist ćeš imati od toga.

– Kad bi malo boje razmislio, i sam bi to vjerojatno uvidio.

Clint se nije ni potrudio da mu objasni na što je mislio. Pograbio je Lukea za ovratnik na košulji i snažno ga prodrmao.

– Gdje je zlato? – zarežao je prijeteći.

Luke je bio blijed i činilo se da će se svakog trenutka onesvijestiti. No samo je oblizao usne i prošaptao:

– O kakvom to zlatu pričate?

– Ne pravi se lud, to ti neće pomoći. Zar misliš da sam tako glup da ne mogu zaključiti da je morao postojati debeli razlog zbog kojeg si ostao u ovoj rupi?

Luke je shvatio da nema izbora. Žalosno je kimnuo i rekao:

– Dat ću vam zlato ako mi poštedite život.

Clint se pobjedonosno nasmijao, no to je kratko potrajalo, a onda se ponovo smrknuo.

– Zaboravljaš da nisi u položaju da nam postavljaš uvjete. Vjerojatno ti je jasno da ćemo i sami otkriti zlato, stoga ti savjetujem da ne iskušavaš naše strpljenje – prijeteći je prošaptao

Da bi potkrijepio prijetnju, još jednom ga je prodrmao. Starac je zahroptao i zakolutao očima.

– Dobro, dat ću vam zlato – procijedio je s mukom.

Clint je popustio stisak, pa je njegova žrtva mogla ponovo doći do zraka.

– Samo bez trikova – upozorio ga je.

Luke je brzo nekoliko puta kimnuo, a onda gotovo utrčao u kolibu. Dvojica muškaraca su ga pratila u stopu. Starac je prišao rasklimanoj polici, uzeo s nje prašnjavu drvenu kutiju i šutke je pružio Clintu. Ovaj ju je otvorio i osupnuto se zagledao u gomilu žućkastog metala.

– Mike mu je hitro prišao i zadržano prošaptao:

– Sad smo bogati, Clinte. Više nećemo morati raditi.

S poštovanjem je pogledao prijatelja te dodao:

– Moram priznati da mi tako nešto nije palo na um. Tko bi mogao pomisliti da je taj jadnik skupio toliko bogatstvo!

Clint ga je čudno odmjerio. U očima mu je na trenutak zasjao zloko-ban sjaj, a onda je zamišljeno rekao:

– Stari je očito lud, kad ga nije bolje skrio.

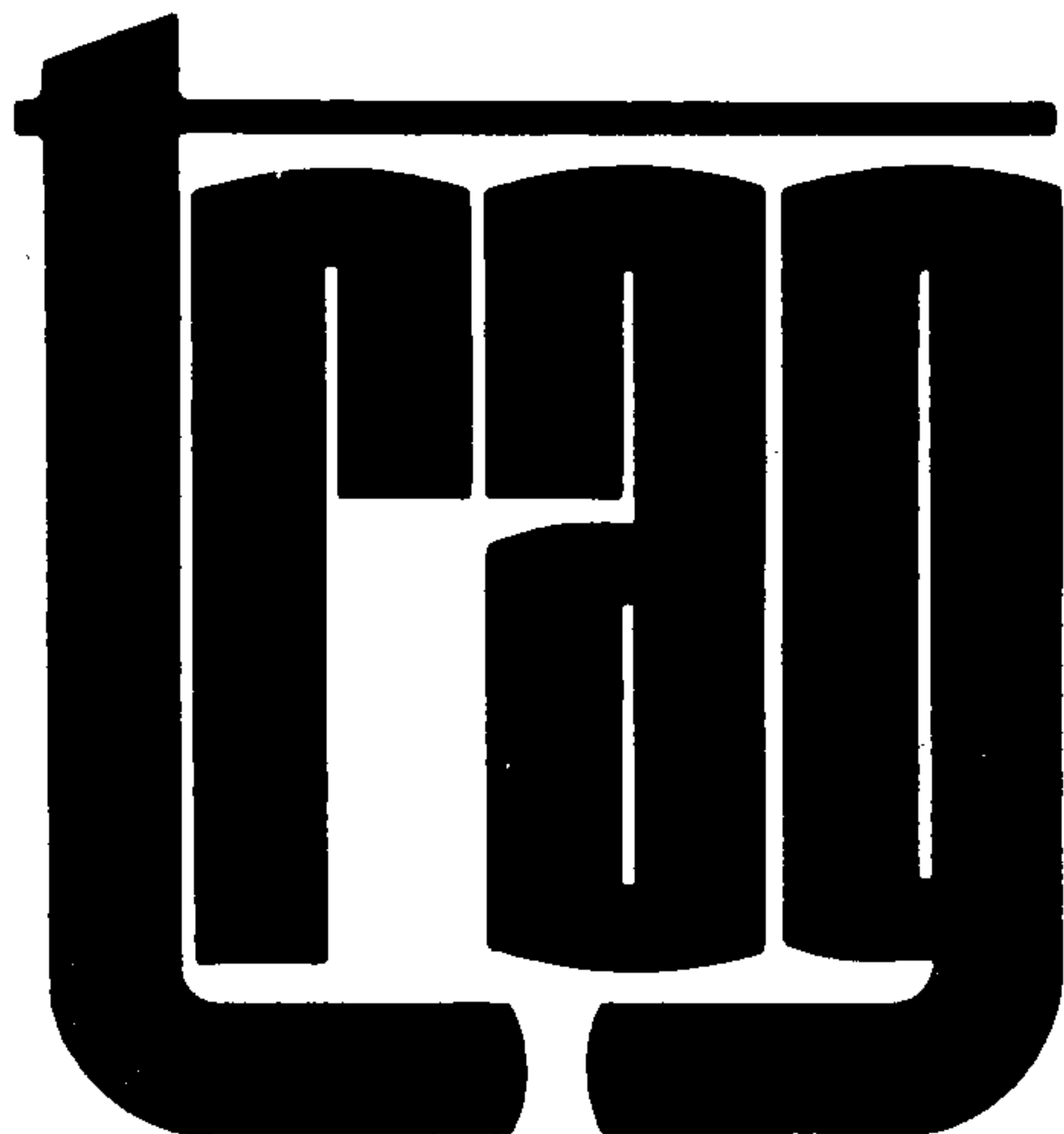
Mike je smrknuto odmjerio Lukea.

– Hoćemo li ga odmah...?

Nije dovršio pitanje, jer to i nije bilo potrebno. Njegov prijatelj ga je vrlo dobro razumio. Odmahnuo je glavom i promrmľao:

– To može pričekati neko vrijeme. Bit će najboje da najprije doneseš vodu.

Mikeu to nije bilo po volji, ali nije mu htio protusloviti. Clint valjda zna što radi. Da mene pita, ja bih ga zauvijek sradio, pomislio je.

TRAG
SERIJA KRIMINALISTIČKIH BESTSELERA U DŽEPNOJ
KNJIZI!

Glasovita djela u dostupnim izdanjima svakog 13.
u mjesecu, na povećanom broju stranica!
»Vjesnikova« biblioteka TRAG opravdava književnu
vrijednost trivijalnog žanra krimića!

Nakon kratkog oklijevanja iziшаo je iz kolibe. Luke kao da je samo to čekao. Odjednom je živnuo, a oči su mu zasjale.

– To je samo dio mog blaga. Ako mi obećaš da me nećeš ubiti, poklonit ću ti polovicu svega što sam iskopao.

Clinta je iznenadila nova ponuda, ali na njemu se to nije moglo opaziti. Usnice su mu se razvukle u osmijeh, a onda je polako rekao:

– Tako nešto ne dolazi u obzir. Pošto te ubijemo, sami ćemo pronaći zlato. Sudi li se po tome gdje si držao ovo grumenje, to neće biti teško učiniti.

Luke ga je pogledao.

– Varaš se ako tako misliš, jer sam drugi dio zakopao na mjestu koje nećeš pronaći makar kopao do sudnjeg dana.

Cinilo se da je njegova sigurnost Clintu malo pokolebala. Zamisljeno se zagledao u njega nastojeći otkriti da li starac govori istinu.

To je samo još više ohrabrilo Lukea.

– Nudim ti polovicu zlata, i time se moraš zadovoljiti. Ako si pаметan, nećeš ga morati dijeliti sa svojim prijateljem.

– Misliš da bih ga trebao ukloniti? – suho je je upitao Clint.

Luke je samo kimnuo. Bojao se bilo što reći da ne bi nešto pokvario.

Clint se ponovo tako nasmijao da je starac osjetio kako mu hladni trnci prolaze duž tijela.

– Nisi ti ni tako lud kao što se pretvaraš – promrmljao je, izvukao revolver i napeo kokot. Njegovu

vu dugu cijev okrenuo je prema vratima. Nije se pomaknuo pune dvije minute, a onda su se vrata otvorila i na njima se pojavio Mike. U desnoj ruci držao je vedro s vodom.

Iznenadeno se trgnuo kad je ugledao revolversku cijev uperenu u svoja prsa. Odmah mu je postalo jasno što to znači.

– Nećeš valjda to učiniti? – prestrašeno je promrmljao.

– Možeš se kladiti da hoću – nacerio se Clint.

Mike je ispustio vedro i posegnuo za oružjem, ali Clint je već zapucao. Prvi metak pogodio je Mikea u trbuh. Zauriao je od bola i pao na koljena. Podigao je ruke kao da se želi obraniti, a onda Clint još dva puta pritisne okidač.

Luke je iskoristio trenutak kad Clint nije obraćao pažnju na njega. Brzinom koja je bila iznenadujuća za čovjeka njegovih godina bacio se na krevet iznad kojeg je bio obješen remen s koricama, u koje je bio zataknut stari model remingtona. Izvukao je revolver i naciljao prema Clintu.

Ovaj kao da je naslutio opasnost i hitro se okrenuo prema starcu, ali on je već opalio. Imao je dovoljno vremena da pažljivo nacilja u protivnikovu glavu. Razmak između njih je ionako bio nešto više od dva metra, i nije mogao promašiti.

Unutrašnjost kolibe potresao je nov prasak. Clintu je metak pogodio u širom otvorena usta. Zanjihao i se srušio a da nije bio svjestan što se dogodilo. Bio je mrtav prije nego što je pao na pod.

Luke se polako podigao s kreveta, obrisao čelo i promrmljao:

REDAKCIJA
ROMANA I STRIPOVA
VJESNIKA

LASO

EVA

erotika

SUPERSTRIP

Tom i Jerry

SIRIUS

MAGAZIN

erotika

Svaki
tjedan

Svaki
14 dana

Svaki
14 dana

Svaki
14 dana

Svaki
14 dana

Svakog
13. u mjesecu

Svakog
5. u mjesecu

Izlazi
povremeno

Svaki mjesec

– Gadovi su dobili što su tražili.
Sagnuo se i pokupio zučkaste
grumenčice koji su se rasuli po po-
du. Odložio ih je u drvenu kutiju i
nasmijuljio se.

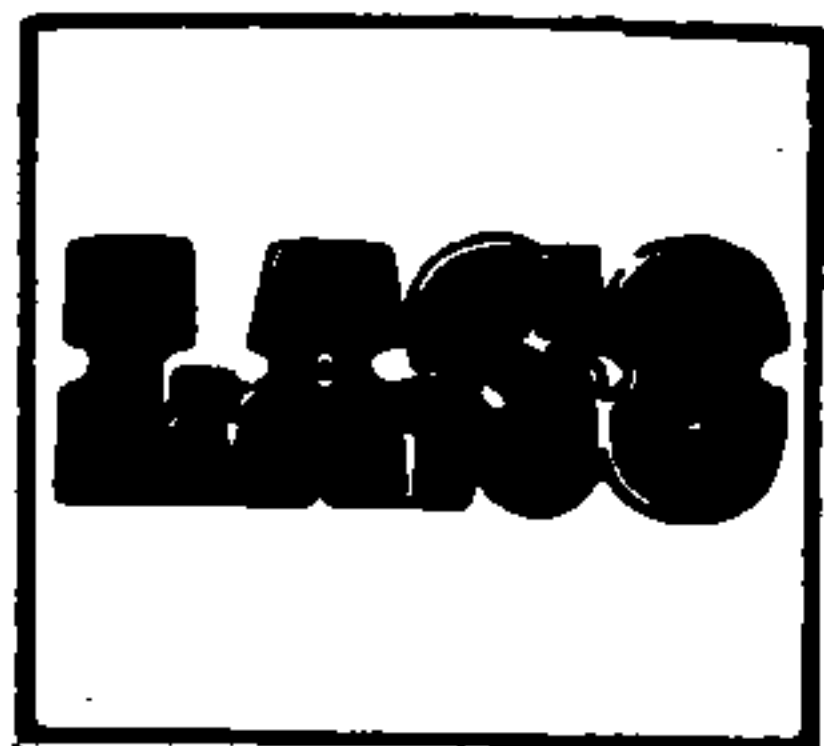
– Šteta što nikad neće saznati da

su izgubili živote zbog bezvrijedne
kovine. Kad sam ih pokušao proda-
ti u banci u Ash Forku, službenik se
samo nasmijao i rekao da je to ne-
ka ruda iz koje se dobiva željezo, i
koje u ovom kraju ima na stotine
tona!

KRAJ

U PRIPREMI

Jane Mark:
VAŽNA JE LJUBAV

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 7020 d, a za šest mjeseci 3510 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: SOUR »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-1216, za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US 15,00.

Uplata na devizni račun 30301 – 620 – 16 – 25731 – 3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačke banke, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI)

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 55.000 d, c/b stranica 40.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 1973. od 26. XI 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

i ovog ljeta u levi's jeansu!

Novi modeli Levi's jeansa u robnim kućama i prodavaonicama
VARTEKSA, STANDARD KONFEKCIJE I ATEKSA.

Levi's

®
kvaliteta je uvijek u modi